

GENADE ERVAREN (1)

Je hebt niet meer dan mijn genade nodig

Over verbrokenheid

Preek over Psalm 51:19 en 2 Korintiërs 12:9-10

*Het offer voor God is een gebroken geest;
een gebroken en verbrijzeld hart
zult u, God, niet verachten.*

'Je hebt niet meer dan mijn genade nodig, want kracht wordt zichtbaar in zwakheid.' Dus laat ik mij veel liever voorstaan op mijn zwakheid, zodat de kracht van Christus in mij zichtbaar wordt. Omdat Christus mij kracht schenkt, schep ik vreugde in mijn zwakheid: in beledigingen, nood, vervolging en ellende. In mijn zwakheid ben ik sterk.

Een tijd geleden zat ik in de auto te luisteren naar een radioprogramma. Daarin werd dr. Erik Sengers geïnterviewd. Hij is als godsdienstsocioloog verbonden aan de Theologische Universiteit van de PKN in Kampen. Het ging over de nieuwe interesse in religie en spiritualiteit en over de rol van de kerken. Als godsdienstsocioloog is Sengers geïnteresseerd in de betekenis die de kerk kan hebben op wat hij 'de religieuze markt' noemt. Eén opmerking die hij maakte, trof me. Hij zei: 'kerken moeten zich weer zelfbewuster opstellen op de markt van religie en spiritualiteit en zich helder en eenduidig concentreren op de kern van hun identiteit, dat is: op genade.'

Ik vond het verrassend om dat zo te horen uit de mond van iemand die vooral vanuit sociologisch oogpunt wil kijken naar kerk en religie. Het was een eye-opener voor me. Elke organisatie moet zich concentreren op datgene waar die organisatie goed in is: een voetbalclub moet zich concentreren op voetballen, een brandweercorps op het blussen van branden, een museum op het tentoonstellen van kunst, een orkest op het musiceren en een kerk op genade.

Maar waar we denk ik allemaal wel een redelijk helder beeld hebben bij wat voetballen is, mag de vraag gesteld worden of we weten waar we het over hebben als we spreken over genade. Wat is genade eigenlijk? We proberen daar iets van als we beseffen dat we in een genadeloze wereld leven. Dat is een wereld waarin deze twee basis-principes gelden. Principe 1: als je iets wilt hebben, dan moet je daar eerst iets voor doen. Principe 2: als je een fout maakt, dan word je daar op afgerekend. En deze twee principes maken ook gelijk duidelijk waarom de meeste mensen leven van genade zo moeilijk vinden. Want daar zit toch wel wat in. Het is toch heel redelijk dat je om vooruit te komen iets moet doen. En het is toch heel logisch dat we elkaar afrekenen op fouten die gemaakt worden. Waar bleven we als dat anders was?

In de komende weken hoop ik in de morgendiensten steeds te preken over genade. En weet u, ik weet eigenlijk niet zo goed waar ik moet beginnen, en waar ik moet eindigen. Genade is namelijk zo groot, zo diep, zo wijds, zo wonderlijk, zo verrassend, zo tegendraads, zo krachtig, zo veelomvattend! En dan gaat het me niet eens allereerst om wat genade nu precies is. Want het gaat niet zozeer om definities en omschrijvingen, hoe belangrijk die ook zijn. Misschien hebt u in uw hoofd ook wel een omschrijving van genade. Zoiets als: genade is dat ik niet zelf voor mijn zonden hoeft te betalen maar dat Jezus dat gedaan heeft. Of: genade is dat God zo eindeloos goed voor ons is. Of: genade is onverdiende gunst. Of: genade is een 1 verdienen en toch een 10 krijgen. En dat is allemaal ook wel waar en goed gezegd, maar nogmaals: het gaat niet om wat we met ons hoofd weten van genade, het gaat erom of we Gods genade ervaren.

'Genade ervaren.' Dat wordt het thema voor een aantal preken de komende weken. En ik wil u iets vragen. Ik wil u vragen om mee te doen in een ontdekkingsstocht. Om mee terug te gaan naar de basis,

naar de kern van geloven, de kern van Jezus kennen, de basis van leven met God. Ik wil u vragen om dit te geloven: dat u en ik nog niet half weten wat genade is. Ik ook niet. Verderop in de preek zal ik dat ook nog wat duidelijker maken. Ook ik weet nog niet half wat genade is, laat staan dat ik genade voluit ervaar en er echt uit leef. Want nogmaals: over genade praten of er zelfs over preken is niet hetzelfde als genade ervaren. Dus nog een keer die vraag: Wilt u voor de komende weken even van de vooronderstelling uitgaan dat u nog niet half weet wat genade is en wilt u van daaruit mee gaan op een ontdekkingsstocht?

Ik begin in deze eerste preek meteen een beetje in het diepe. Ik wil het hebben over iets wat ik al een tijd op mijn hart heb, waarover ik ook al eens wat in het kerkblad hebben geschreven. Ik wil het hebben over verbrokenheid. Wij zullen pas genade kunnen ervaren als we verbroken zijn. En ik gebruik expres dat woord. 'Verbrokenheid'. Ik denk dat we het niet zo heel veel gebruiken in onze kerk. We spreken wel over de noodzaak van zondebesef, we zeggen ook wel dat we moeten beseffen hoe groot God is en hoe klein wij zijn. En daar wil ik het ook over hebben, maar met behulp van dat woord 'verbrokenheid'. En we gaan daarover iets leren door ons te verdiepen in twee mensen uit de bijbel, die beide ervaren hebben wat verbrokenheid is. We verdiepen ons eerst in David om te leren dat we genade zullen ervaren als we onze zonden erkennen. En we verdiepen ons daarna in Paulus om te leren dat we genade zullen ervaren als we onze zwakheid erkennen. Om dan te horen en hopelijk te begrijpen wat Jezus bedoelt als Hij zegt: 'Je hebt niet meer dan mijn genade nodig.'

1. David: een verbroken hart

De bijbel zegt ergens dat David een man naar Gods hart was (Handelingen 13:22). En het is niet zo gemakkelijk om dat vast te houden als we stil staan bij wat David gedaan heeft. Het verhaal is bij de meesten van u wel bekend. David ziet vanuit zijn paleis Batseba een bad nemen. Batseba is een mooie vrouw om te zien: Davids hormonen slaan op hol en hij zorgt ervoor dat Batseba, de vrouw van een van zijn soldaten, bij hem komt en met hem naar bed gaat. Uiteindelijk zorgt hij ervoor dat Batseba's man Uria in de frontlinie van het leger komt en gedood wordt.

De les is niet, mannen: als iemand als David al zo'n grote seksuele zonde begaat, dan is het vast ook niet zo erg als ik... En vul dan maar iets in. Nee, vanuit het perspectief van Psalm 51 is dit de les: er is maar één manier om na zonde weer in het reine te komen met God, namelijk door verbrokenheid. In zekere zin is het jammer dat de zonde van David van waaruit hij deze Psalm geschreven heeft zo opzichtig is, zo volkomen helder en zo groot, zo verschrikkelijk fout dat iedereen dat kan snappen. Maar zonde is niet altijd zo opzichtig. Zonde is ten diepste: dat jij in je hart op de troon zit, en niet God. Dat je niet beantwoordt aan de bestemming waarvoor God je heeft geschapen: de ander liefhebben en recht doen.

En hoe gaan we vaak om met onze zonden? We verbergen ze. We ontkennen ze. We proberen ze te verdoezelen. We geven anderen de schuld. We compenseren onze eigen verborgen zonden door van anderen een heel hoge ethische levensstandaard te eisen. We werken ons uit de naad om God weer dankbaar te stemmen voor wie we zijn. Of we doen er nog een schepje bovenop als het gaat om onze religieuze plichten.

Maar dat zijn allemaal manieren die doodlopen. Luister naar wat David dicht:

*Het offer voor God is een gebroken geest;
een gebroken en verbrijzeld hart
zult u, God, niet verachten.*

In de oude vertaling:

*De offeranden Gods zijn een verbroken geest;
een verbroken en verbrijzeld hart*

veracht Gij niet, o God.

Hier proeven we nu wat verbrokenheid is. Verbrokenheid is dat we tot die in onze hart voelen hoe kwetsend het is als we op Gods hart trappen. Verbrokenheid is dat we hetzelfde verdriet ervaren als God over de verwoestende uitwerking van onze zonden. En dan is het belangrijk om niet allereerst naar uiterlijke daden te krijgen. Want onze grootste zonden begaan we niet in onze daden, maar in ons binnenste, in ons hart. ‘Gods hart’, schreef iemand, ‘wordt gebroken door trots, haat, bitterheid, oneerlijkheid, hebzucht en alle andere vormen van zelfzucht.’ En: ‘We zullen de liefde van de Vader nooit kunnen ervaren, tenzij we Gods bedroefdheid over zonde en zelfgerichtheid delen.’

Dat gaat dus verder dan de opmerking die ik vaak hoor en lees: ‘Natuurlijk we blijven allemaal zondige en beperkte mensen. We maken allemaal fouten.’ Dat is zo afschuwelijk oppervlakkig, zo tenhemelschreiend nietszeggend, zo mijlenver verwijderd van wat David zegt: ‘Het offer voor God is een verbroken en verbrijzeld hart.’

In de zomervakantie las ik het boekje ‘Het Vaderhart van God’. Daarin werd dit geschreven: ‘Als u uw hart nog nooit gebroken heeft laten zijn, vraag God dan om u uw hart te tonen, zoals *Hij* het ziet.’

In datzelfde boekje gebeurde nog iets wat heel belangrijk is als het gaat om genade ervaren. Er werd aangewezen wat de grootste sta-in-de-weg voor het ervaren van genade is: mijn trots. Aan het begin van de preek zei ik dat ik nog iets zou zeggen over deze uitspraak: ‘Ook ik weet nog niet half wat genade is, laat staan dat ik genade voluit ervaar en er echt uit leef.’ Want in het boekje ‘Het Vaderhart van God’ beschrijft Floyd McClung op zeer confronterende wijze waaraan je trots, de grootste vijand van de genade, kunt herkennen. Dit zijn de symptomen waaraan je trots kunt herkennen (in het boekje worden er 19 genoemd, ik kies er een aantal uit):

1. Trots geeft anderen de schuld; ze levert kritiek en toont aan waarom anderen fout zijn.
2. Trots veroorzaakt hardheid, een laatdunkende houding, een onafhankelijke opstelling waarbij men niet open staat voor de hulp die anderen te bieden hebben.
3. Trots geeft een eigen fout niet toe en erkent geen persoonlijke verantwoording. En als ze dit al doet, praat ze de fout goed en zoekt er net zolang een verklaring voor, totdat er geen verdriet of berouw meer over bestaat.
4. Trots geeft ons het gevoel dat we geestelijker zijn of dichter bij de Heer staan dan anderen.
5. Trots brengt een gebiedende, veeleisende geest voort. Dit heeft tot gevolg dat we ons concentreren op hetgeen *niet* voor ons is gedaan, in plaats van op wat *wél* voor ons is gedaan.
6. Trots verlangt naar het verleden of naar de toekomst, maar is nooit tevreden met het heden.
7. Trots opent de deur voor een geest die zich niet laat corrigeren of onderwijzen.
8. Trots heeft tot gevolg dat ik situaties beoordeel naar wat ze betekenen voor *mij* in plaats van wat ze betekenen voor God.
9. Trots is de wortel van een negatieve houding, veroordeling, kritiek, laster en kwaadsprekerij. Trots roddelt, breekt af, brengt schade toe aan iemands reputatie en geniet van berichten over mislukking en zonde

Dat vind ik allemaal heel confronterend. Want ik zie het allemaal gebeuren in mijn leven. Er is nog steeds veel trots in mij.

Dezelfde David zingt in een andere Psalm, Psalm 131:

*HEER, niet trots is mijn hart,
niet hoogmoedig mijn blik,
ik zoek niet wat te groot is
voor mij en te hoog gegrepen.*

*Nee, ik ben stil geworden,
ik heb mijn ziel tot rust gebracht.*

*Als een kind op de arm van zijn moeder,
als een kind is mijn ziel in mij.*

En nu kunnen we ook beter begrijpen waarom David een man naar Gods hart was: ‘David verootmoedigde zichzelf. Hij deed het zelfs steeds opnieuw. Dáárom zegt de Bijbel, dat hij een man naar Gods hart was. (...) David zag verbrokenheid niet als wanhoop, hopeloosheid of pijn. Hij zag het als verootmoediging, de tegenpool van trots.’

Als u mee wilt gaan op de ontdekkingstocht (en daarover hebt u aan het begin van de preek een beslissing genomen: u hebt gedacht: ‘ja dat wil ik’, maar misschien ook wel ‘nee, mij niet gezien’ maar dan mag u alsnog die beslissing nemen) - als u mee wilt gaan op de ontdekkingstocht waarop we meer Gods genade gaan ervaren, dan is dit de eerste stap: God vragen om een verbroken hart, om een hart dat Gods pijn voelt over onze zondige trots.

2. Paulus: vreugde in zwakheid

Het gaat over genade ervaren: werkelijk ervaren, eruit leven, met hart en ziel voelen dat God een Vader is die van je houdt en die jou alles wil géven. Ervaren dat je zijn geliefde kind bent. Onze zonde en onze trots en ons gebrek aan verbrokenheid daarover, is een enorme sta-in-de-weg om genade te ervaren. Maar we moeten hier nog iets over leren. En dat doen we als we ons nu ook concentreren op Paulus. En vooral op zijn uitspraak: ‘Ik schep vreugde in mijn zwakheid.’

Jarenlang heb ik geworsteld met die uitspraak. Ik ergerde me eraan. Helemaal omdat die uitspraak vaak werd gebruikt in het kerkelijke leven om middelmatigheid goed te praten: middelmatigheid in het geestelijke leven, middelmatigheid in de prediking, middelmatigheid in het kerk-zijn. De boodschap is dan ongeveer: ‘God vindt het juist mooi als ons leven met Hem zwakheden vertoont. Dan kan Hij veel vergeven en kan zijn genade groter worden in ons leven.’

Het ergerde me vooral ook, denk ik, omdat ik in deze uitspraak wordt geconfronteerd met mijn onwil en mijn onvermogen om kwetsbaar te zijn. We leven in een maatschappij waarin ons geleerd wordt om sterk te zijn, om onze talenten te gebruiken, om assertief te zijn, om zelfbewust om te gaan met de dingen waar we goed in zijn. Een van de scherpe kanten van het evangelie van Jezus is dat dat ons allemaal uit handen wordt geslagen. Soms gebeurt dat pas na een crisis in je leven. Pas op de bodem van je bestaan, als je niet langer kunt ontkennen dat je je leven niet zelf in de hand hebt en niet zelf kunt maken, pas dan, in je zwakheid, kan Gods genade gaan stromen.

Iemand (Larry Crabb) vergelijkt dit met een tuinslang. Zolang we vertrouwen op onszelf, op onze eigen kracht, op onze eigen vroomheid, kunnen de genade van God en het leven van Christus slechts door ons leven heen sijpelen zoals water door een geknikte tuinslang. De knik kan er alleen worden uitgetrokken door verbrokenheid.

Dat is gebeurd in het leven van Paulus. Zijn leven en zijn bediening worden gestempeld door verbrokenheid. Zoals David zijn zonde kende en God vroeg om een verbroken hart, zo kent Paulus zijn zwakheid. En hij gaat eigenlijk nog een stap verder dan David. Hij vraagt niet alleen om verbrokenheid, hij leert zelfs om vreugde te scheppen in zijn zwakheid. Hij zegt: ‘Ik ben blij dat ik zwak ben.’ Dat is het absolute tegenovergestelde van kracht zoeken in jezelf, in je eigen talenten of in je eigen godsdienstigheid.

God gebruikte in Paulus’ leven daarvoor de veelbesproken doorn in het vlees: ‘Om te verhinderen dat ik mezelf zou verheffen, werd mij een doorn in het vlees gestoken: ik word gekweld door een engel van Satan.’ Er zijn boeken over vol geschreven, over wat die doorn nu is. Even een paar mogelijkheden. Die doorn is:

1. een lichamelijke handicap in de vorm van pijn in zijn oor of zijn hoofd

2. de tegenwerking van tegenstanders en de vervolging die daarbij hoort
3. het gegeven dat Paulus' plannen voortdurend in de war worden gestuurd
4. een voortdurend aanwezige aanvechting op seksueel gebied
5. een ernstige vorm van slechtheden
6. epileptische aanvallen
7. een voortdurend terugkerende vorm van malaria
8. de felle pijn die Paulus voelde vanwege de afwijzing van het evangelie door de Joden
9. een demonische bezetting
10. een spraakgebrek

En na deze opsomming, die ik vond in een commentaar, schrijft de auteur: 'We weten eenvoudigweg niet wat de betekenis is van de doorn in het vlees'. En weet u, het is ook helemaal niet belangrijk. Veel belangrijker is dat Paulus zegt, ook al heeft hij gebeden of Jezus de doorn wilde verwijderen: 'Ik schep vreugde in mijn zwakheid.'

Hoe kan dat? Hoe kan een mens zeggen dat hij vreugde vindt in datgene wat hem belemmert in zijn functioneren? Hoe kun je vreugde vinden in tegenslagen en teleurstellingen, in tegenstanders en vijanden, in lichamelijke gebreken en in ziektes? Ik denk dat het kan omdat je pas in je verbrokenheid, in je erkenning van je eigen krachteloosheid, van je eigen onmacht open kunt gaan staan voor de genade van Jezus, voor de liefdevolle omhelzing van de Vader, voor het stromende water van de Geest.

Onze zelfgenoegzaamheid, onze talenten, alles waar we goed in zijn en waar we ons op voor kunnen laten staan, onze maatschappelijke positie, de waardering die we verdienen, onze successen waar we vaak zo graag over praten - het staat allemaal het stromen van de genade in ons leven in de weg. Als we vertrouwen op onze eigen kracht, kan de kracht van Christus' genade niet ervaren worden. En als je in je eigen leven weinig genade ervaart, weinig vreugde kent in de genade, je zelfs een beetje ergert als iemand blij is met de genade van Jezus en daar uiting aan geeft, ga dan bij jezelf na of er geen andere dingen in je leven zijn waar je je kracht in zoekt.

Ik denk dat er in heel veel van onze levens nog een grote ommezwaai moet plaats vinden. Want er gaapt een diepe kloof tussen aan de ene kant 'vreugde scheppen in je zwakheid' en aan de andere kant 'willen staan in eigen kracht'. Maar God wil de tegenslagen in je leven, wil de vijanden in je leven gebruiken om die ommezwaai te bewerken. God wil jouw falen gebruiken, jouw erkenning 'ik kan het niet', de beledigingen, het verdriet, de angst - het zijn allemaal zwakheden die kunnen leiden tot echte verbrokenheid.

En wat gaat er dan gebeuren? We denken misschien: dan worden we saaie, zwakke mensen waar de middelmatigheid van afstraalt. Dan is er geen lol meer aan. Maar dat is niet waar! Dan gaat er gebeuren, wat er gebeurt als de knik uit de tuinslang wordt gehaald: het water van Gods genade gaat dan stromen in ons leven. We zullen een innerlijke kracht ontvangen die zoveel waardevoller, zoveel authentieker, zoveel mooier is dan onze eigen kracht.

En ik denk dat diep in ons allemaal die verbrokenheid al ligt te wachten om naar buiten te komen. Want we hebben allemaal onze innerlijk strijd, de strijd in onze ziel rond moeiten en zorgen en zwakheden waar we liever over zwijgen, onze verborgen zonden, onze moeiten met onze kinderen, onze stukgelopen relaties, onze onmacht om kwetsbaar te zijn... We worstelen er in stilte mee. Of we overschreeuwen het allemaal door eindeloos bezig te zijn met onze successen, met ons uiterlijk, met ons werk, met onze hobby's, met onze gesprekken die nergens over gaan. Dat staat allemaal het ervaren van de genade in de weg.

3. Jezus: niet meer dan mijn genade

We staan tenslotte stil bij dat diepe en krachtige woord van Jezus. Nadat Paulus drie keer aan Jezus heeft gevraagd om hem te bevrijden van de doorn in zijn vlees, antwoordt Jezus: 'Je hebt niet meer dan mijn genade nodig, want kracht wordt zichtbaar in zwakheid.'

Ook deze woorden van Jezus zijn gemakkelijk vatbaar voor een verkeerde interpretatie. Er kan snel een gevoel ontstaan: 'nou, daar moeten we het dan maar mee doen, met genade. Het stelt niet zoveel voor, maar blijktbaar is het genoeg.' Zo heb ik het in elk geval lange tijd geproefd. Maar dat is zo'n groot misverstand! Niet voor niets worden genade en kracht door Jezus in één adem genoemd. Ze worden door christenen nog wel eens uit elkaar getrokken. Als er christenen zijn die pleiten voor krachtig geloven, die aandacht vragen voor het krachtige werk van de Geest, staan er altijd direct andere christenen op die zeggen: 'Spreek geen te grote woorden, want het is allemaal genade.'

En inderdaad: het is allemaal genade! Genade, lieve mensen, genade is een kracht! Genade is overvloed! Genade is bevrijding! Genade is genezing! Genade is verzoend zijn met God! Genade is Gods Vaderhart kennen! Genade is: Jezus zien en ervaren! Genade is: voelen dat je een geliefd kind van God bent en dat niets je kan scheiden van zijn liefde! Dat is de kracht van genade.

Het is een andere kracht dan de kracht van de wereld. Die is stoer, succesvol, zelfgenoegzaam, trots. De kracht van de genade is authentiek, volhardend, liefdevol, Geestelijk, vol van de Vader. Het is de genade van Jezus die de kracht van God is.

En waarom kan Jezus zeggen dat we niet meer dan zijn genade nodig hebben? Omdat genade alles is. Omdat genade alles overtreft. Omdat genade zo helemaal verbonden is met het kennen van Christus. Buiten Jezus om is er geen genade. Maar in verbondenheid met Hem is er alleen maar genade, overvloedige genade, overstelpende goedheid.

In de komende weken gaan we op ontdekkingstocht. Genade ervaren. Want er is nog zoveel wettisch leven in ons dat moet worden afgebroken. Nog zoveel volharding in zonde, in hoogmoed, in trots, in religie, in zelfgemaakte vroomheid waarvan we bevrijd mogen worden. Er liggen nog zoveel wonden in ons leven te wachten op de genezing van Jezus. Er is nog zoveel onwil en onmacht en krampachtigheid en controlezucht die door de Geest van de genade aangeraakt kan worden. Er is nog zoveel meer genade te ervaren...

Lieve Vader, Heer van de genade, schep in ons een verbroken hart, haal alstublieft de knik uit de tuinslang van ons leven, bevrijd ons van trots en zelfgerichtheid en leer ons Jezus te zien, leer ons genade te ervaren, leer ons vreugde te scheppen in onze zwakheid. En geef ons daarbij aan elkaar, dat we elkaar opzoeken, dat we de verbondenheid vinden die alleen ontstaat door onze eigen verbrokenheid heen, dat we ons in onze onmacht zelfgekozen isolement doorbreken naar U toe en naar elkaar toe. Heilige Geest, kom, vervul ons, laat genade en liefde stromen. Meer verlangen we niet want meer valt er niet te verlangen. In Jezus' naam. Amen.

GENADE ERVAREN (2)

Je leeft niet meer onder de wet maar onder de genade

Over wettisch en evangelisch leven

Preek over Romeinen 6:14 en Galaten 5:4

De zonde mag niet langer over u heersen, want u staat niet onder de wet, maar leeft onder de genade.

Als u probeert door God als een rechtvaardige te worden aangenomen door de wet na te leven, bent u van Christus losgemaakt en hebt u Gods genade verspeeld.

Inleiding

Veel van onze diepste ervaringen spelen zich af in de natuur. We raken onder de indruk van een krachtige waterval, een besneeuwde bergtop, een vlinder die in onze achtertuin fladdert, de aanblik van een kalme zee bij ondergaande zon, een wandeling in de vroege morgen als er nog dauw ligt op het gras.

Veel van die natuurervaringen worden vastgelegd op foto's. Ik zit op internet wel eens te zoeken naar mooie natuurfoto's. En wat voor gevoel krijg ik dan soms: een gevoel van verwondering, een gevoel van wow, een gevoel van dit is heel mooi, heel groots, of juist heel teer. We kijken nu even naar een paar natuurbeelden...

Zulke beelden roepen gevoelens van verwondering, verbazing op, van overweldigd worden of juist heel stil. Dat soort ervaringen kunnen natuurlijk ook plaats vinden buiten de natuur. Bijvoorbeeld in ontmoetingen tussen mensen, als je een prachtig boek aan het lezen bent, als je gewoon lekker ligt te zonnen, als je een telefoontje krijgt van iemand waar je het nooit van had verwacht, als je in een moeilijke tijd je verwondert over mensen die zo zorgzaam en liefdevol om je heen staan, als je in de krant een goed artikel leest waarin iemand precies onder woorden brengt wat jij altijd al voelde maar waar je geen woorden aan kon geven, als je een concert bijwoont, als je intens geniet van een film.

En weet u: die ervaring, dat genieten - Gods Geest wil het aan ons geven rondom Gods genade.

Je geniet van genade als je je erover verwondert hoe goed, hoe krachtig, hoe ongelooflijk uniek en liefdevol Jezus is. Je geniet van genade als je ervaart dat je juist als je door een diep dal in je leven gaat, voelt dat Hij er is. Je geniet van genade als je de bevrijding voelt nadat je een zonde beleden hebt, bij het kruis hebt neergelegd, en uit Gods eigen mond hebt gehoord: 'Ik denk er nooit meer aan, doe jij het dan ook niet meer?' Je geniet van genade als je tot de ontdekking komt dat een wond, een zere plek, een pijnlijke herinnering uit het verleden waar je lang mee hebt getobd, als je merkt dat God die plek heeft aangeraakt, en heeft genezen nadat je Hem erom gebeden hebt. Je geniet van genade als je merkt dat je in de loop van de tijd minder veroordelend naar anderen bent geworden en een steeds groter verlangen hebt om alle mensen te zien door de ogen van Jezus. Je geniet van genade als je de boosheid over onrecht dat jou is aangedaan bij de Vader brengt en merkt dat Hij je harde hart weer zacht maakt. Je geniet van genade als je vroeger altijd afstand voelde tot God en dat je Hem nu graag 'Papa' noemt. Je geniet van genade als je huilt van binnen of ook met tranen in je ogen omdat je je verbroken voelt over je trots en je egoïsme. Lieve mensen, dat is allemaal genade.

Nooit zal het komen tot een opwekking in jouw leven, of in onze gemeente, nooit zal er werkelijk nieuw leven gaan stromen als we deze genade niet kennen met ons hart. Want zo werkt God: als er nieuw leven komt in mensen, is daarvoor altijd maar één bron: de genade. Genade is niet een doekje voor het bloeden. Genade is niet dat je weet dat je kunt zondigen omdat er toch altijd weer vergeving is. Genade is niet een domper op de feestvreugde. Genade is juist feest! Genade is juist vreugde!

--

Dit is een mooi moment om ook even bij dat woordje zélf stil te staan. Genade. In het Grieks van het nieuwe Testament is dat *charis*, dat we wel kennen uit het woord charismatisch. En er is nog een ander Grieks woordje dat veel voorkomt in de bijbel, het woordje *chara*. En weet u wat dat betekent? Blijdschap! Vreugde! Genade en vreugde horen helemaal bij elkaar!

En in de taal van het Oude Testament, het Hebreeuws, is genade *cheen*. En genadig zijn, dat is *chanan*. Er zijn ook bijbelse namen waarin je dat terugvindt. Jochanan, Johannes, het betekent de Heer is genadig! Als je Jan heet, of Johan, of Janneke, of Joanne, of Jannie, of Han, of Hannie, dan word je de hele dag herinnerd aan de genade van God. En genade, mensen, mag op ons gezicht een stille lach toveren. *Cheen* in het Hebreeuws is gein in het jiddisch. We lachen om een geintje. Ook dat is genade.

En in het Nederlands is er een verband tussen genade en gunnen. Genade is dat God ons het goede gunt en geeft. Niet mondjesmaat, maar volop, gul. Genade is Gods gunnende en gulle gevende goedheid!

--

Nu ging het vorige keer over de grootste sta-in-de-weg voor het ervaren van genade. Dat was trots, het gebrek aan verbrokenheid. Maar er is nog een geweldig sterke vijand van de genade. Dat is de wet. En daar zal het in deze preek vooral over gaan. Over de onverenigbaarheid van wet en genade. Dat zijn twee totaal verschillende werelden. En nu liggen hier heel veel misverstanden op de loer. Ik kan me voorstellen dat iemand nu al zegt: ‘Maar dat kun je toch zo niet zeggen! Dat de wet van God de vijand is van de genade van God!’

Ik wil meteen even verduidelijken dat de bijbel ook heel positief over de wet spreekt. Bijvoorbeeld in Romeinen 7 vers 12: “de wet zelf is heilig en de geboden zijn heilig, rechtvaardig en goed.” En Jezus zegt in Matteüs 5 vers 7 en 8: “Denk niet dat ik gekomen ben om de Wet of de Profeten af te schaffen. Ik ben niet gekomen om ze af te schaffen, maar om ze tot vervulling te brengen. Ik verzeker jullie: zolang de hemel en de aarde bestaan, blijft elke jota, elke tittel in de wet van kracht, totdat alles gebeurd zal zijn.” En Psalm 119 is één lang loflied op de wet als het Woord van God waarin Hij ons de weg wijst, bijvoorbeeld in vers 97: “Hoe lief heb ik uw wet, heel de dag is hij in mijn gedachten.”

Laat ik bij voorbaat verhelderen hoe we het moeten zien: je hebt de wet van God zoals die goed functioneert in mensenlevens, zoals God het bedoeld heeft; en je hebt de wet zoals die heel vaak verkeerd functioneert in onze levens, namelijk als handleiding om in eigen kracht Gods waardering te verdienen. In beide gevallen staat er gewoon heel kaal: ‘wet’.

Zelf houd ik van de wet. Ik houd van de wet en herken mezelf in de dichter van Psalm 119. Ik houd van Gods goede woorden waarin Hij mij aanspreekt en zegt: zó heb ik jouw leven bedoeld, laat Mij deze wet door mijn Geest in jouw hart mogen schrijven, zodat jij in Christus gaat willen wat Ik wil. Van die wet houd ik.

Maar ik haat de wet als we daarmee bedoelen: ‘luister naar de wet en ken je zonde, je bent mislukt, en ga nu toch in eigen kracht proberen het beter te doen.’ Kijk als ik dat zo zeg, zal niemand dat voor zijn rekening willen nemen. Maar vaak functioneert de wet zo in onze levens. En ook nog in mijn leven. Bijvoorbeeld op het moment dat ik hoor ‘je zult niet doodslaan’: en als ik dan denk aan de boze gevoelens die ik soms richting mensen heb, dan denk ik: ‘dat is fout, dat moet morgen ik beter doen.’ En voor ik het weet ga ik het in eigen kracht proberen en pas ik een paar slimme psychologische trucjes toe (tot tien tellen bijvoorbeeld, of mijn aandacht naar iets anders afleiden waar ik weer blij van word) en als het me lukt dan denk ik stiekem: ‘God zal wel blij met me zijn, want dat is me dan toch maar gelukt. En kijk, Here God, die ander lukt het niet. Slecht hè?’

Al die gedachten staan haaks op de genade. Niet mijn inspanningen, niet mijn voornemens, niet mijn inzet zijn de bron voor een veranderend leven, maar alleen de genade. Alleen genade verandert mensen echt. Alleen geloven en ervaren dat je eeuwig geliefd wordt door de Vader leidt tot vernieuwing. Niets anders. Al het andere blijft oppervlakkig, blijft mensenwerk. Maar het gaat om het werk van de Geest van de genade.

--

In deze preek wil ik aan de hand van de twee gekozen teksten samen met u proberen weer iets nieuws te ontdekken rond genade. En ik doe dat door een onderscheid te maken tussen 'wettisch leven' aan de ene kant en 'evangelisch leven' aan de andere kant. Nota Bene: 'evangelisch leven' is géén tegenstelling van of alternatief voor 'gereformeerd leven'! De uitdrukking is bedoeld als het tegenovergestelde van 'wettisch leven'. Ik gebruik hiermee het zo belangrijke en centrale bijbelse woord 'evangelie' als bijvoeglijk naamwoord: 'evangelisch leven'.

De bron van het wettische leven: uit eigen kracht je houden aan de wet, in de verwachting dat je leven zo zal slagen en aangenaam zal zijn voor God. De bron van het evangelische leven: in je zwakheid je kracht zoeken in de genade die God je geeft in Christus en door zijn Geest.

We proberen er vanmorgen samen iets van de te proeven door ons achtereenvolgens te concentreren op Romeinen 6 vers 14 en Galaten 5 vers 4.

--

Romeinen 6 vers 14

De zonde mag niet langer over u heersen, want u staat niet onder de wet, maar leeft onder de genade.

Als we Romeinen 6 vers 1 tot 14 op ons in laten werken (en ik wil u vragen om dat thuis ook nog te doen), dan valt op hoezeer daar wordt benadrukt dat het 'leven in zonde' passé is: verleden tijd (2). Ons oude bestaan, zegt Paulus, is met Christus gekruisigd (6). Waarom? Omdat er een einde moest komen aan ons zondige leven, omdat we niet langer slaven van de zonde mochten zijn (6). Daarom is ons oude bestaan gekruisigd. En op grond daarvan mogen we deze visie op onszelf hebben: we zijn dood voor de zonde, en we zijn in Jezus Christus levend voor God (11).

Ik begrijp heel goed hoezeer dat kan botsen met onze dagelijkse ervaring, en hoezeer het ook botst met mijn dagelijkse ervaring, waarin ik nog zo vaak boos en ongeduldig en trots ben, en hoe verleidelijk het daarom is om het niet al te serieus te nemen. Wat Paulus onder woorden brengt is dan ook niet allereerst ervaring, maar openbaring. Het is een openbaring om dit te horen: we zijn dóód voor de zonde, en in Jezus lévend voor God! Dat geldt dus als je gelooft in Jezus, daarbuiten geldt het niet. (Extra Jesum nulla gratia est).

Dat is het evangelie, lieve mensen! Dat is het evangelie! Dat wij in Jezus Christus lévend zijn! Niet langer die dóde slaven van de zonde, maar die lévende kinderen van de Vader. Het evangelie is de boodschap van níeuw leven, niet de boodschap van oud leven waar nog wat aan gedaan moet worden, van een wet waar we ons aan moeten houden, van zonde waarin we onontkoombaar verstrikt zitten, maar gelukkig is er vergeving. Het evangelie is de boodschap van nieuw leven, van genáde, van Gods goedheid!

Ik las van de week een verhaal over de vraag hoe de kerk de postchristelijke generatie kan bereiken. Een citaat: "Veel mensen kennen het christendom, maar niet het Evangelie. Ze zijn negatief over christendom en de subcultuur van de kerken en willen daar niet bij horen. Maar het Evangelie kennen ze niet...". Kennen wij het evangelie zelf eigenlijk wel? Of kennen wij er een verbasterde vorm van? Een evangelie dat overwoerd is door wettisch leven, door concentratie op de zonde in plaats van op de Zoon, door menselijke maakbaarheid en trots, door kerkisme en hoogmoed, door ons eigen denkende intellect waarvan we geen afstand willen doen omdat we ons dan zo naakt voelen, door onze

eigen zelfhandhaving, door ons elkaar de maat nemen, door onze denkbeelden die vooral passen bij onze dagelijkse ervaring maar die zijn losgeraakt van de openbaring en de wijsheid die verborgen is in Christus?

“De zonde mag niet langer over u heersen, want u staat niet onder de wet.”

De wet staat hier dus niet voor het goede Woord van de goede God voor ons leven in Christus. Want die wet, die wil de Geest in ons hart schrijven en tot leven brengen. Maar de wet staat hier voor de wet waarvan we denken dat we die in eigen kracht kunnen en moeten vervullen, de wet die geschreven is op stenen tafels buiten ons, de wet die is uiteengerafeld door de Schriftgeleerden in 613 geboden en verboden, de wet die als een verstikkende deken over ons leven komt te liggen, die als een slavendrijver ons opjaagt: ‘je moet het beter doen, je moet het beter doen, je moet het nóg beter doen!’ Het is de wet die je verleidt om steeds de vraag te stellen wat nu precies wel mag en wat nu precies niet mag. Het is de wet waar je eindeloos moe van wordt, waar je zo’n machteloos gevoel van krijgt. Het is de wet die je drijft tot wanhoop en een voortdurend schuldgevoel: ‘dit lukt me niet, en toch moet het’. Dan is er wel het gebod om het goede te doen, maar de kracht ontbreekt, omdat Christus ontbreekt. Dan is er alleen nog maar de veroordeling: de veroordeling van jezelf, die vaak naar buiten komt in de veroordeling van de ander.

En daar is dan in volle afzichtelijkheid het wettische leven. In dat leven nemen we elkaar de maat, veroordelen we elkaar, timmeren we uit controlezucht alles dicht met regels en afspraken, zijn we trots op ons deugdzaam leven, kijken we neer op andere mensen die het niet zo goed doen als wij, en zwaaien we met de wet: ‘hier moet je je aan houden, of je de kracht van Jezus nu kent of niet, hier moet je je aan houden!’

Dat is wettisch leven. Zonder genade: genadeloos is het. Zonder vreugde: vreugdeloos is het. Eigenlijk heb ik nu een aantal symptomen genoemd waaraan je het wettische leven herkent, zoals ik vorige week symptomen noemde van trots. Ze blijken samen te vallen. Want het wettische leven heeft maar twee mogelijke uitkomsten die dezelfde wortel hebben: onafhankelijkheid en zelfgerichtheid. Óf je leven wordt gekenmerkt door trots en hoogmoed en ontoegankelijkheid, óf je leven wordt gekenmerkt door vreugdeloosheid en moedeloosheid en zelfverwerping. Beide zijn een uiting van wettisch leven. Want zelfverwerping is de nederige vorm van trots. Dat bestaat. Dan zeg je: ‘ach ik ben maar een arme zondaar, ik heb geen hoge pet op van mezelf, ik mag er niet zijn’, maar in je hart ben je te trots om je over te geven aan Jezus en aan zijn genade.

En als we dat ontdekken, en als we ervan schrikken, en als we ons ervoor schamen en er verbrokenheid over ervaren, dan staat Jezus Christus allang klaar. Al die tijd stond Hij al klaar, want Hij wist dat je vast ging lopen in je wettische leven, het leven onder de zonde waarvoor Hij aan het kruis is gestorven. Hij staat allang klaar en zegt: ‘Kom naar Mij, jij die vermoeid bent en onder lasten gebukt gaat, dan zal ik je rust geven.’ Hoort u het Hem zeggen? En dan, bij Jezus, als Hij je leidt in de armen van zijn Vader en je leert rusten aan het hart van de Vader, dan geldt dit woord: ‘De zonde heerst niet langer over je, je staat niet meer onder de wet, maar je leeft onder de genade. Je lééft!’

En dan gaat beginnen wat we vanmorgen het ‘evangelische leven’ noemen. Dat is een leven waarin we overweldigd zijn door het evangelie als de blijde boodschap van Jezus Christus over het nieuwe leven. Dan komt er een nieuwe zachtheid en mildheid in ons, een blijdschap die er ondanks moeilijke levensomstandigheden toch steeds weer is omdat ze gericht is niet op ons aardse leven maar op de hemelse genade! Dan komt er steeds meer het verlangen om ons te laten leiden door de Geest, om het goede te doen in Jezus’ naam, om te worden als Hij. Het evangelische leven is ook het leven waarin we het een eer vinden om te lijden voor de naam van Christus omdat de bijbel zegt dat ook dat genade is: lijden omwille van Christus. Het evangelische leven is het leven waarin we zonde voor alles zien als een losgeraakt zijn van God en als een verwerping van de genade van Jezus, niet allereerst als het maken van fouten en het struikelen op onze weg. Want elke concrete zonde wordt veroorzaakt door een dieperliggend probleem: zelfhandhaving, het beter willen weten dan God, geloven dat er meer geluk te vinden is buiten Jezus dan in Hem. Het evangelische leven is het leven in de vrijheid van

Romeinen 7 vers 6: “We waren aan de wet geketend maar nu zijn we bevrijd!” Het is het leven vanuit Romeinen 8 vers 1: “Wie in Christus Jezus zijn worden niet meer veroordeeld.” Evangelisch leven is: leven onder de genade!

--

Galaten 5 vers 4

Als u probeert door God als een rechtvaardige te worden aangenomen door de wet na te leven, bent u van Christus losgemaakt en hebt u Gods genade verspeeld.

We gaan nu nog iets proeven van de boodschap van Galaten 5. Je zou kunnen zeggen dat Paulus in Romeinen 6 spreekt over het begin van het leven als christen, en dat hij hier in Galaten 5 spreekt over het grote gevaar dat je op de weg als christen je toch weer laat verleiden door de wet. Want weet u, leven onder de genade is moeilijk, omdat het niet bij onze menselijke natuur past. Leven onder de genade is moeilijk omdat het ons te eenvoudig is. Het is te simpel, te naïef, te radicaal. En het gaat zo geweldig in tegen ons verlangen om ons leven zelf in de hand te houden en om ons beter voor te doen dan we zijn. Het is plezieriger voor ons vlees om het zélf te kunnen. En voilà, daar is dan weer de wet: een prachtige handreiking, een prachtig hulpmiddel, een prachtig houvast voor mijn eigen krachtsinspanningen!

Paulus ziet het gebeuren onder de Galaten. Als u die brief leest, dan ontdekt u al snel waartegen Paulus moet waarschuwen. Al in Galaten 1 vers 6: “Het verbaast me dat u zich zo snel hebt afgewend van hem die u door de genade van Christus heeft geroepen en dat u zich tot een ander evangelie hebt gekeerd.” Er zijn onder de Galaten mensen die zeggen: ‘we moeten ons toch houden aan de wet! wie tot geloof komt moet toch nog besneden worden!’ Maar zodra dat denken vaste voet krijgt in de gemeente van Christus, bloeit het wettische leven weer op, dat arrogante, trotse, vreugdeloze, genadeloze en ten diepste Christusloze leven in eigen kracht.

Paulus brengt het in Galaten 2 vers 18-20 zo onder woorden: “Maar wanneer ik weer aanneem wat ik had verworpen, maak ik van mezelf opnieuw een overtreder. Want ik ben gestorven door de wet en leef niet langer voor de wet, maar voor God. Met Christus ben ik gekruisigd: ikzelf leef niet meer, maar Christus leeft in mij.” En buitengewoon fel treedt Paulus de Galaten tegemoet (Galaten 3 vers 1-3): “Galaten, u hebt uw verstand verloren! Wie heeft u in zijn ban gekregen? Ik heb u Jezus Christus toch openlijk en duidelijk als de gekruisigde bekendgemaakt? Ik wil maar één ding van u weten: hebt u de Geest ontvangen door de wet na te leven of door te luisteren en te geloven? Bent u werkelijk zo dwaas weer op uw eigen kracht te vertrouwen, en niet langer op de Geest?”

Ik verbaas me er zelf wel eens over hoe het mogelijk is dat ik daar zo'n groot deel van mijn leven overheen heb gelezen, het niet heb gehoord, niet heb kunnen horen, niet heb willen horen: niet op eigen kracht vertrouwen maar op de Geest, niet leven onder de wet maar onder de genade. Eerlijk gezegd weet ik wel waardoor dat kwam: het was zelfgerichtheid, het was hoogmoed, het was trots omdat ik er niets voor voelde dat een genadige God belangrijker in mijn leven zou moeten zijn dan ikzelf, omdat ik er niets voor voelde dat Jezus Christus, die Gekruisigde, op de troon van mijn hart zou zitten in plaats van ikzelf, en dat Hij iets te zeggen zou hebben over elk detail van mijn denken, van mijn voelen, van mijn doen.

En zolang er niet de overgave is aan Christus, zolang er niet het overweldigd zijn is door de levende Jezus, zolang is er steeds weer de wet als de manier waarop ik in eigen kracht een deugzaam leven kan leiden. Maar dan laat ik me dus opnieuw een slavenjuk opleggen. Dan verspeel ik de vrijheid die ik in Christus heb gekregen. Dan wordt het leven weer wettisch, en ben ik verplicht om alle onderdelen van de wet in eigen kracht na te leven, zodat ik rechtvaardig ben voor God. Dan ben ik - en nu zijn we terug bij Galaten 5 vers 4 - dan ben ik van Christus losgemaakt, dan heb ik God genade verspeeld.

Aan de hand van deze twee omschrijvingen wil ik nog één keer het verschil tussen wettisch leven en evangelisch leven laten zien.

Wettisch leven. Als ik me daaraan overgeef, als ik vertrouw op de wet, op mijn eigen inzet, dan gelden deze twee dingen:

1. Ik ben van Christus losgemaakt. Ik sta alleen. Jazeker, ik heb de wet in handen, en ik geloof zelfs dat God daar blij mee is, want Hij is toch de gever van de wet. Maar ik sta er ten diepste alleen voor. Ik ben van Christus losgemaakt en heb alleen mezelf nog om me aan vast te houden. Dat leidt, lieve mensen, tot eenzaamheid, tot zelfrechtvaardiging, tot moralisme, tot betweterigheid. Als je van Christus bent losgemaakt, wandel je voor het oog misschien wel keurig in het licht, maar in je hart is het duister.

2. Ik heb Gods genade verspeeld. Iets wat ik ontvangen had, heb ik weer weggedaan, losgelaten, uit handen gegeven. Ik heb er misschien even van genoten, of misschien ook wel helemaal niet omdat ik alleen maar met mijn verstand had toegestemd dat ik niet zonder genade kon. Maar nu heb ik het verspeeld. Geen genade meer, geen vreugde meer, geen licht meer (ook al probeer ik mezelf het tegenovergestelde wijs te maken). Geen Jezus meer. Die is veel te genadig.

Evangelisch leven. Als ik dit leven ontvang, ontvang ik een geschenk uit de hemel! Het is een leven waarin Jezus centraal staat, waar mijn diepste passie voor God is, en waarin ik vervuld ben met de Geest van de genade. Deze twee dingen worden dan meer en meer een ervaren realiteit. Niet alleen maar meer woorden, waar ik nauwelijks bij kan, maar realiteit, echt, concreet in het alledaagse leven.

1. Ik ben met Christus verbonden. Niet meer mijn ik, maar Christus leeft in mij! Hij is mijn nieuwe wet. Zijn stralende glorie overweldigt me steeds meer. Zijn kruisdood wordt steeds belangrijker voor me. Zijn overgave, zijn dienstbaarheid, zijn zwakheid, zijn kracht - het gaat allemaal steeds meer voor me betekenen. Ik leer Hem persoonlijk kennen. Hij is als een Vriend voor me, een Vader met wie ik het leven mag delen. Hij is mijn Leraar en ik ben zijn leerling. Aan zijn voeten is de hoogste plaats. Hij komt steeds dichterbij mij en ik steeds dichterbij Hem. Als ik zondig breng ik het direct bij Hem, want ik bewonder mateloos het kruis waaraan Hij stierf voor mij. Hij is mijn wijsheid, Hij is mijn kracht. Met zijn ogen wil ik kijken, zijn hart klopt in het mijne, onder zijn blik smelt ik. Ik ben met Christus verbonden.

2. Ik heb Gods genade ontvangen. Ik heb mijn handen open gedaan en ik heb mijn hart open gedaan. En met dat ik het zeg wil ik mezelf direct weer corrigeren. Want: de Geest heeft mijn samengebalde vuisten geopend en mijn harde hart zacht gemaakt. Ontvankelijk mocht ik worden omdat ik besepte dat God alleen maar kan géven als ik wil ontvangen. En in dat ene woord ligt alles opgesloten, ligt heel het evangelie samengebald: GENADE. GENADE ALLEEN. JEZUS ALLEEN!

Liever Vader, U bent zo eindeloos goed en gul. Wat gunt U ons de genade. Als we ontdekt zijn aan het wettische leven in ons, Heer, breek het af, maak ons moedig om er los van te komen. En deel in Jezus en door uw Geest genade uit. Laat het stromen in onze levens. Maak ons krachtig in onze zwakheid. Vergeef ons onze schulden gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren. En laat het evangelie van Jezus Christus, de Gekruisigde, die boodschap van heil, van vrijheid, van vreugde, van kracht, van dienstbaarheid, van zachtmoedigheid, van lijdende en levende liefde - laat het evangelie ons leven kleuren. In Jezus' Naam. Amen.

GENADE ERVAREN (3)

De vergevende kracht van genade ervaren

Over vergeving van zonden

Preek over Psalm 32

Van David, een kunstig lied.

*Gelukkig de mens van wie de ontrouw wordt vergeven,
van wie de zonden worden bedekt.*

*Gelukkig als de HEER zijn schuld niet telt,
als in zijn geest geen spoor van bedrog is.*

*Zolang ik zweeg, teerden mijn botten weg,
kreunend leed ik, de hele dag.
Zwaar drukte uw hand op mij, dag en nacht,
mijn kracht smolt weg als in de zomerhitte. sela*

*Toen beleed ik u mijn zonde,
ik dekte mijn schuld niet toe,
ik zei: 'Ik beken de HEER mijn ontrouw' –
en u vergaf mij mijn zonde, mijn schuld. sela*

*Laten uw getrouwen dus tot u bidden
als zij in zichzelf een zonde vinden.
Stormt dan een vloed van water aan,
die zal hen niet bereiken.*

*Bij u ben ik veilig, u behoedt mij in de nood
en omringt mij met gejuich van bevrijding. sela*

*'Ik geef inzicht en wijs de weg die je moet gaan.
Ik geef raad, op jou rust mijn oog.
Wees niet redeloos als paarden of ezels
die met bit en toom worden bedwongen,
dan zal geen kwaad je treffen.'*

*Een slecht mens heeft veel leed te verduren,
maar wie op de HEER vertrouwt wordt met liefde omringd.
Verheug u in de HEER, rechtvaardigen, en juich,
zing het uit, allen die oprecht zijn van hart.*

Inleiding

“Kunt u vergeven? Ik niet.”

Met deze woorden opent Corrie ten Boom een overdenking over de vergeving van de zonden. En dan zijn we meteen bij de kern. Bij onze eigen onmacht te vergeven. We kunnen het niet. Als we denken aan de dingen die ons zijn aangedaan, aan de harde woorden die tegen ons gezegd zijn, aan het onrecht dat gebeurde en gebeurt - als we daaraan denken voelen we ons eerder boos dan vergevingsgezind.

Maar Corrie ten Boom zie nog iets meer: “Kunt u vergeven? Ik niet. Maar Jezus in mij en Jezus in u kan het wel.” Ik denk dat we vaak niet kunnen vergeven, omdat we zelf niet geleerd hebben om vergeving te ontvangen, omdat we zelf niet geleerd hebben om in alle openheid naar God toe te gaan en kwetsbaar te worden en onze zonden werkelijk te benoemen en te ervaren en vervolgens de genade.

Nu zijn vanmorgen al wat extra geholpen om die genade te proeven omdat de kleine Matthijs is gedoopt. Want de doop is een teken van de belofte van de vergeving van onze zonden. Wat wij niet kunnen, kan God wel. Zonden vergeven. Wat wij vaak niet kunnen opbrengen, doet God wel: de eerste stap zetten. En als we dan kijken naar zo'n klein mannetje in de armen van zijn ouders, en er stroomt wat water over zijn hoofdje, dan zien we in alle eenvoud dat het waar is: God zet de eerste stap, Hij belooft dat Hij onze zonden vergeeft. Dat is genade. En weet u, één van de allerbelangrijkste dingen die we onze kinderen kunnen leren is dit: vergeving ontvangen en anderen vergeven.

Maar nu is het gevaar zo groot dat dat allemaal bekende woorden zijn, en de doop een overbekend ritueel, en dat we het met ons hoofd ook echt geloven, maar er met ons hart niet zo goed bij kunnen en er niet uit leven. Ons gebed om vergeving is vaak zo nietszeggend, zo algemeen, zo tussen neus en lippen door. ‘Dit alles vragen we u in de vergeving van onze zonden, om Jezus’ wil.’ En dat we dan we weer verder gaan waar we gebleven waren. Onze gedachten, onze gevoelens, onze verlangens zijn niet wezenlijk veranderd. Dan hebben we de genade wel vluchtig gezien, maar niet diepgaand ervaren.

Nu leg ik nogal wat nadruk op dat ‘ervaren’ in deze preken serie over ‘Genade Ervaren’. En dat doe ik omdat ik me wel eens afvraag: ervaar ik zelf eigenlijk de genade wel? Want als ik de genade (en dat is Gods eindeloze, gevende, gulle goedheid voor mij) ten volle zou ervaren zou ik niet zo onrustig zijn als ik vaak ben van binnen, zou ik me niet zo snel afgewezen voelen, zou ik niet zo geprikkeld en ongeduldig zijn soms, vaak. Maar dat is er allemaal wel. Ervaar ik dan wel de genade?

En weet u, het is ook zo belangrijk om te zoeken naar de ervaring van de genade. We lopen zo snel het gevaar dat we blijven steken aan de oppervlakte. Dan zeggen we: ‘Natuurlijk, we zijn allemaal zondig.’ En vervolgens: ‘Jezus is gelukkig voor onze zonden gestorven.’ En daar zit dan geen sikkepit verbrokenheid bij. En als er geen verbrokenheid is in onze levens, dan zal er ook geen echte vreugde zijn. Verbrokenheid en vreugde horen bij elkaar.

En als ik dat even omkeer: als we in onze levens soms zo weinig geloofsvreugde kennen, er zelfs wel eens wat neerbuigend over doen als we dat bij een ander wel zien, dan is de kans groot dat dat te maken heeft met het niet ervaren van de genade. Want genade ervaren leidt hoe dan ook tot grote vreugde!

Ervaring, daar gaat het om. En ik weet hoe gevaarlijk die uitspraak kan lijken, omdat we leven in een samenleving waarin ervaring en gevoel en beleving zo'n grote rol spelen en omdat we bang zijn daardoor geïnfecteerd te raken. Maar dat is niet de reden waarom ik deze dingen zeg. Ik zeg het op grond van openbaring. Psalm 32, Gods geopenbaarde Woord, is een Psalm vol geloofservaring. Juist de Psalmen zijn liederen waarin stem wordt gegeven aan de ervaringen van het geloof. Het gaat er over verdriet, over teleurstelling, over een juichstemming, over diepe dalen en hoge bergen, over de dingen die God aan ons gedaan heeft. Dat zijn de Psalmen: allemaal geloofservaring. En dan niet alleen om er over te lezen, maar om die ervaring ook in je eigen leven te zien stromen. Dat je bijvoorbeeld met David mee-ervaart: ‘U omringt mij met gejuich van bevrijding.’

Wat leren we in Psalm 32? Want het is een leerdicht. Er staat nu boven: ‘kunstig lied’. Maar in de oude vertaling staat er: ‘een leerdicht’. We kunnen er een leer-ervaring aan opdoen. En ik hoop dat het zo mag zijn dat Psalm 32 voor ons niet langer die Psalm is die wat zwaarmoedig en somber is en die we dus maar niet te vaak moeten zingen (of juist wel), maar dat Psalm 32 de Psalm wordt waarvan je zegt: ‘Dit is de Psalm die mij heeft geleerd om door te dringen tot mijn zonde en verbrokenheid, de Psalm waaraan ik de vergevende kracht van de genade heb leren ervaren.’

Dat gaat niet gebeuren na één keer lezen, en ook niet na het aanhoren van een preek. Dat gaat alleen gebeuren als je tijd neemt om met die Psalm om te gaan, om je te laten vormen en te laten aangrijpen door de woorden, om de Geest het werk te laten doen wat je niet zelf kunt doen. Dat is dus een oproep aan u allemaal: lees en herlees Psalm 32, neem er de tijd voor, want alleen Gods Woorden (niet onze gedachten en meningen en overwegingen) zijn levend en krachtig.

Ik heb drie aandachtspunten in deze preek

- 1. zie hoe zwart je zonde is**
- 2. ga op je rode stip staan**
- 3. ervaar het witte licht van de genade**

1. Zie hoe zwart je zonde is

Psalm 32 is geen sombere Psalm. De berijmde versie is erg gedragen en zwaar. Maar Psalm 32 is eigenlijk een opwekkingslied. Neem het laatste vers: 'Verheug u in de HEER, rechtvaardigen, en juich, zing het uit, allen die oprecht zijn van hart.' Dat zou niet misstaan in de Opwekkingsbundel.

En deze Psalm begint ook met het geluk. Vergeving ervaren is een toestand van geluk! Dat is het thema van de Psalm: niet zozeer hoe zondig we zijn en hoe zwaar en zwart dat is. Nee, hoe word ik gelukkig? Hoe pluk ik het geluk? Daar gaat het om. 'Gelukkig de mens...' Alleen is het antwoord dat gegeven wordt een beetje tegendraads: 'Gelukkig is de mens van wie de ontrouw wordt vergeven.' Het verstoort wellicht het feestje dat we graag hadden willen bouwen, dat woord ontrouw (of ongerechtigheid in de oude vertaling). Het feestje zonder diepte, het feestje dat aan de oppervlakte blijft en waarvan je hoopt dat er niemand komt opdagen die daar doorheen prikt.

Het gaat hier aan de andere ook niet om een zwartgallig zondebesef in de trant van: 'Hoe dieper je je zonde kent, hoe beter je bent als christen.' Er staat niet: 'Je bent pas oké als je je zonden kent.' Er staat: 'je bent gelukkig als ontrouw vergéven is.'

Als je in het donker naar de sterren staat te kijken, zeg je niet: 'Kijk eens hoe donker het hier is!' Dan zeg je: 'Zie hoe mooi de sterren stralen.' Maar dat zie je alleen vanuit dat donker. Zonder duisternis, geen licht.

Zondekennis en zondebesef is dus wel nodig, maar nooit als doel op zich. Dat is een groot kwaad in de kerken: dat we alleen maar zeggen dat we een dieper zondebesef moeten hebben. En als we dat daadwerkelijk zouden hebben, op de manier van Psalm 32, zou het in de kerken een buitengewoon vrolijke boel worden. Want dan gaan we vergeving ervaren! Dan gaat steeds dieper in ons leven doordringen: Jezus is voor al mijn zonden gestorven. Mijn zonden zijn vergeven! Al die zonden waar ik nog steeds aan vast houdt, al die zonden waar ik nog steeds mee worstel, al die zonden die ik nog nooit echt bij Jezus heb gebracht, al die zonden waarover ik denk en soms zeg dat iedereen het toch doet en dat het allemaal toch niet zo erg kan zijn - ik ben er vrij van, ze zijn vergeven!

En waarom zou ik (en dan heb ik het ook over mezelf) dan nog oordelen, waarom zou ik nog verbitterd zijn, waarom zou ik nog somber en mopperig mijn plek in de gemeente innemen. Dat hoeft niet meer: want er is vreugde. De vreugde van de vergevende genade van Jezus Christus!

En met het oog op het ervaren van die vreugde van de vergeving, is het nodig om te zien hoe zwart de zonde is. In het eerste vers worden vier verschillende woorden gebruikt: ontrouw, zonden, schuld en bedrog. Laten we vooral even bij die 'ontrouw' stil staan. Ontrouw is relationeel begrip. Zonde is niet zozeer het overtreden van geboden, het maken van fouten. Zonde gaat in de wortel veel dieper. Het is ontrouw aan God. Het is: de relatie met God verbreken. Het is niet God maar je eigen ik op de eerste plaats zetten. Het is: zelfgerichtheid.

En uit die zelfgerichtheid, uit dat altijd maar bezig zijn met jezelf, je eigen verlangens, gevoelen, teleurstellingen en successen, uit de weigering om te geloven dat alleen Jezus onze diepste verlangens kan vervullen, komen allerlei andere zonden voort. Dan willen we te allen tijde erkenning en waardering, dan willen we dat aan onze lichamelijke verlangens altijd wordt tegemoet gekomen, dan willen we onze boosheid per se uiten, omdat we Jezus daarin verder geen rol laten spelen.

Dat is zonde, dat is ontrouw, dat is dus de weg waarlangs je ongelukkig wordt. Daar worden geen boeken over geschreven: 'Hoe word ik ongelukkig?' Maar je zou kunnen zeggen dat Psalm 32 wel een antwoord geeft op die vraag. Je wordt namelijk ongelukkig door een ezel te zijn. Dat is haast ironisch. Om een beter begrip te krijgen van de Psalm is het boeiend om op te merken dat er drie geboden in voorkomen.

- 1) Laten uw getrouwen bidden (vers 6);
- 2) Wees niet redeloos als een ezel (vers 9);
- 3) Verheug u in de Heer, juich en zing het uit (vers 11).

Het tweede gebod is dus: wees niet redeloos als een ezel. Het is niet erg vleiend om met een ezel te worden vergeleken. Ezels zijn koppig. Ezels zijn dom. En God zelf - want Hij is aan het woord in vers 9 - zegt tegen ons: wees niet redeloos als een ezel. Wanneer ben je dat dan, een ezel? Als je weigert om uit jezelf naar God toe te komen en te belijden dat je ten diepste op jezelf gericht bent, te belijden dat je je niet laat leiden door Gods waarheid maar door je eigen waarheid, te belijden dat er diep in jou nog heel veel zwarte kanten zijn die je voor geen prijs aan een ander zou willen laten zien.

Het is erg koppig, erg redeloos, erg onverstandig - zegt God - om te volharden in het zwijgen. Daar word je ongelukkig van, mopperig, onrustig, lichtgeraakt. Een beetje bitter, omdat de onbeleden zonden als een ziekte woekeren in je binnenste. Dat moeten we leren herkennen. Vaak hebben we het ver weggestopt en leven we erover heen, maar als we stil staan en stil worden en wat dieper gaan nadenken, dan herkennen we het: 'Zolang ik zweeg, teerden mijn botten weg, kreunend leed ik, de hele dag. Zwaar drukte uw hand op mij, dag en nacht, mijn kracht smolt weg als in de zomerhitte.'

2. Ga op je rode stip staan

De volgende stap in deze preek: Ga op je rode stip staan. Ik moet eerst even uitleggen wat ik daarmee bedoel. Als je op een stadsplattegrond kijkt, bijvoorbeeld als je een straat zoekt in een stad waar je nog niet eerder bent geweest, dan zoek je eerst naar de plek waar staat: 'Hier bevindt u zich'. Hier in Nederland is die plek meestal aangeduid met een brede pijl. Elders wordt daarvoor de rode stip gebruikt. Die rode stip is dus de plek waar je je bevindt.

Als wij tot God bidden, is het noodzakelijk en genezend als we eerst onder woorden brengen waar we ons op dat moment bevinden. Vaak doen we ons beter voor dan we zijn als we gaan bidden: we gaan eerste netjes zitten, we leggen onze boosheid en ergernis even weg. En we voelen ons geremd om te gaan bidden als we net iets heel verkeerd hebben gedaan.

Maar God verlangt er hartstochtelijk naar dat we ons eerlijk aan Hem voorstellen. Dat we tegen Hem zeggen: Heer, hier bevind ik mij. 'Ik voel me angstig en onrustig, ik vraag me af waarom u me zoveel teleurstellingen te verwerken geeft, ik ben boos op die broeder uit de gemeente, ik zit niet lekker in mijn relatie met mijn partner, en nu ik aan het bidden ben voel ik als ik eerlijk ben verving opkomen. Ik heb helemaal geen zin om te bidden. En ik ben niet geïnteresseerd in uw glorie, want ik kan me er eerlijk gezegd niets bij voorstellen. Waar ben ik eigenlijk mee bezig? Ik vertrouw U eigenlijk ook helemaal niet. Ik vertrouw liever op mezelf.'

Ik denk dat we allemaal die gedachten wel kennen. Maar verwoorden we ze ook naar God toe? Als we dat niet doen, staat dat onze verbondenheid met Hem in de weg, en dus ook het ervaren van zijn genade. Genade ervaar je alleen in de persoonlijke verbondenheid met God, alleen als je telkens opnieuw zegt en ervaart: 'Heer, U bent de Allereerste in mijn leven!'

We kennen dat wel uit ons eigen relaties: als je je naar voelt, angstig, bezorgd, verbitterd, of als je je terecht schuldig voelt over iets wat je hebt gedaan of gezegd, en je spreekt dat niet eerlijk uit naar de ander (je partner, je kind, je vader of wie dan ook maar), dan zit dat de relatie in de weg. Die wordt onwaarachtig, oppervlakkig, vreugdeloos.

Zo is dat ook in onze relatie met God. Als we niet zeggen: 'Heer, hier bevind ik mij', dan komt er geen verbondenheid tot stand, dan kan er geen genade gaan stromen. We leren dat al in de Heidelbergse Catechismus. In antwoord 117 staat dat voor een gebed dat God aangenaam is dit nodig is: 'dat wij onze nood en ellende grondig kennen'. Dat kan alleen als we onze nood en ellende ook verwoorden. We moeten leren om naar binnen te kijken. We moeten leren om te gaan staan op onze rode stip: hier bevind ik mij.

Zie hoe je er werkelijk aan toe bent, welke gevoelens er in je zijn, welke gedachten er door je hoofd gaan; werp niet slechts een vluchtige blik, maar keer naar binnen en verwoord wat je voelt en denkt: je ergernis, je angst, je boosheid, je verborgen zonde, je onreinheid, je eenzaamheid, je ontoegankelijkheid, je hardheid, je egoïsme, je oppervlakkigheid als het gaat om de dingen die boven zijn in de hemel, waar Christus zit aan Gods rechterhand.

Dat geeft trouwens - dat zeg ik er voor de zekerheid maar even bij - geen goed gevoel. Het is vreselijk: het is pijnlijk, het is vernederend, want op geen enkele manier kun je nog de schijn ophouden. Maar dat is de enige weg om in het reine te komen met God en om de genade van Jezus te ervaren.

Wat ik nu gezegd heb is een praktische uitwerking van Psalm 32 vers 6 (dat eerste gebod uit Psalm 32): 'Laten uw getrouwen dus tot u bidden als zij in zichzelf een zonde vinden.' God laat zich pas vinden als we open en eerlijk zijn over onze zonde en breken met ons oppervlakkige zondebesef, en als we de diepte van de ziel zoeken, waar nog zoveel donkerheid is. Nogmaals: dat is niet leuk. En als je naar de kerk komt of in de bijbel leest om het leuk te hebben, of om een goed gevoel te krijgen, dan haak je nu misschien wel af. Dat begrijp ik. Maar ik zeg er wel dit bij: dat zwarte gevoel dat David in vers 3 en 4 onder woorden brengt is hopeloos en uitzichtloos; en het gevoel van verbrokenheid waar ik het nu over heb is ook zwart, maar dan als voorspel van het op je toekomstige licht van Gods genade. Je zult Gods genade alleen werkelijk ervaren, als je durft te vallen, als je een gevallen man of een gevallen vrouw durft te zijn, als je gevallen bent, op je knieën. Als je kind wilt zijn en God een Liefdevolle Vader laat zijn, je Papa. Want Hij wijst je niet af.

Daar zijn we misschien bang voor. We zien zonde en denken: 'Hij zal wel boos zijn'. Maar als je naar Hem toegaat, als geliefd kind, en in zijn ogen kijkt, dan zie je dankzij Jezus zoveel mildheid, zoveel ontferming, zoveel geluk ook omdat je naar Hem toekomt als je Vader. En dan gaan de poorten van de hemel open en word je overrompeld door Gods genade.

3. Ervaar het witte licht van de genade

De laatste stap in deze preek, waar het allemaal om gaat, waar het op uitloopt, wat de kern is: het witte licht van de genade ervaren. Als wij in onze verbrokenheid als kinderen naar onze Papa gaan, dan gaat de hemel open. En het derde gebod uit Psalm 32 komt tot klinken (vers 11): 'Verheug u in de HEER, rechtvaardigen, en juich, zing het uit, allen die oprecht zijn van hart.' Als we ons leugenachtige leven achter ons laten waarin we ons beter voordoen dan we zijn, waarin we zwijgen over onze zonden, waarin we ze ontkennen, als we dat leven achter ons laten, komt er een ruimte waar we nooit van hadden durven dromen. Dat gaat er genade stromen, overvloedig, onstuitbaar. Dan gaan de ogen van ons hart door Gods genade aangeraakt als ze zijn open om onze Heer te bewonderen. Als er in Psalm 32 staat 'Verheug u in de Heer!' dan mogen we dat wel direct koppelen aan het gebod dat we ook vinden in de Filippijzenbrief: 'Laat de Heer uw vreugde blijven; ik zeg u nogmaals: wees altijd verheugd.'

Genade, lieve mensen, heeft alles met vreugde te maken. Met het zoeken en vinden van ultieme vreugde in Jezus, in wie Gods genade ons leven is binnengekomen. Dat is Advent vieren: je vreugde zoeken in Jezus en zijn eindeloze genade.

Ik hoor wel eens in de gemeente uitspraken in deze trant: ‘Ik kan me er zo weinig voorstellen als je het hebt over genade ervaren, vreugde vinden in Christus, je laten aanraken door Gods goedheid, in zijn ogen kijken en ontdekken dat je een eindeloos bemind kind van Papa bent, genieten van de glorie van Christus.’ Ik snap dat wel. Maar ik hoop dat je dan niet verleid wordt om te denken: ‘wat een overdreven gedoe allemaal’, maar dat daar dan maar één vervolgvraag bij gesteld wordt, namelijk deze: ‘Hoe kan ik de genade van Jezus ervaren?’ En dan zeg ik alleen maar: laat je grijpen door het Woord van God en door de Geest van God. Blijf niet hangen in je eigen onvermogen of misschien zelfs wel in je irritatie over dat spreken over Jezus en over genade en over vreugde. Laat de bijbel open gaan in je leven, niet alleen maar als boek waaruit veel te leren valt, maar vooral als de plek waar je Gods Zoon kunt ontmoeten. Lees de bijbel zoals je de brief van een geliefde leest.

En steeds weer gaat het om Hem die het centrum van God openbaring is. Het gaat om Christus Jezus in wie deze profetie is vervuld: “Het volk dat in duisternis ronddoelt ziet een schitterend licht. Zij die in het donker wonen worden door een helder licht beschenen” (Jesaja 9:1). Deze profetie mag in ons leven telkens opnieuw in vervulling gaan als we oprecht onze schuld belijden. Want pas als we ervaren hoe verpletterend onze God-loosheid is, hoezeer we gericht zijn op onszelf, hoe donker onze zwarte kanten zijn, pas dan zal het witte licht van Gods genade in onze levens doorbreken.

En we zullen Jezus zien en ervaren en intens van Hem genieten. Hij is het lam van God dat onze zonde wegdraagt (Johannes 1:29). In hem zijn wij door zijn bloed verlost en zijn onze zonden vergeven, dankzij de rijke genade (Efeziërs 1:7). Hij is het licht voor de wereld en als we Hem volgen zullen we nooit meer in het donker wandelen (Johannes 8:12).

Dat zien, dat is genade. Weggerukt worden uit je eigen benauwende vicieuze cirkel van zonde op zonde, van zelfgerichtheid, van verbittering en onvermogen om te vergeven. Genade staat voor: opluchting, een nieuw begin, opwekking, vreugde, gejuich!

En als je dat moeilijk vindt, als je het niet herkent in je leven, als de glorie van Christus je eigenlijk onberoerd laat, erken dat dan en ga, in plaats van je te verdedigen of het goed te praten, ga bidden. En vertrouw op Gods belofte: Hij laat zich vinden. Hij laat zich vinden in zijn Zoon, in het licht, het witte licht van de genade.

Psalm 32 is een opwekkingslied, de Psalm van vreugde en geluk. Gelukkig zul je zijn als je de vergevende kracht van de genade ervaart, als Jezus in je leven straalt als de opgaande zon, de zon die gerechtigheid brengt (Maleachi 3:20).

Lieve Vader, genadige God, we willen juichen over uw vergevende goedheid, over het licht dat doorbreekt in onze duisternis, over de eindeloze glorie van uw Zoon die op aarde is gekomen, het Woord dat mens is geworden. We willen ons verheugen in U en in U alleen, Heer Jezus. U bent ons licht, U bent ons leven, U bent het lam dat onze zonden wegdraagt. We scheppen vreugde in uw genade en uw grootheid, en we smeken U om moed om de donkere kanten van ons leven bij U te brengen, aan de voet van het kruis. Verbreek onze harten, en maak zo ruimte voor stromende genade, stromen van levend water door uw Geest recht uit uw hart in het onze. Amen.

GENADE ERVAREN (4)

De genezende kracht van genade ervaren

Over genezing van wonden

Preek over Psalm 147:3

*Hij geneest wie gebroken zijn
en verzorgt hun diepe wonden.*

Ik had een tijd geleden een reünie van mijn oude examenklas. Twintig jaar geleden had ik de meesten voor het laatst gezien. We troffen elkaar in Rouveen (dat ligt bij Staphorst) en wat deden we: herinneringen ophalen. De dingen waar we om gelachen hadden, de vreemde eigenschappen van sommige leraren. U kent dat wel.

Soms ontmoet je ook zomaar iemand uit je jonge jeugd, uit je lagere school periode, en ook dan haal je herinneringen op: weet je nog dat we toen samen een vuurtje gefikt hebben maar dat het een beetje uit de hand liep en dat we toen hard zijn weggerend en dat we even later de loeiende sirene van een brandweerauto hoorden?

Zo zijn er veel momenten dat we herinneringen ophalen. Mooie herinneringen aan een tijd die voorbij is. Maar er zijn ook herinneringen die we niet ophalen. Pijnlijke gebeurtenissen, dingen die tegen ons gezegd zijn, iets wat we hebben gedaan en waar we anderen vreselijk mee beschadigd hebben, iets wat ons is aangedaan. Dat zijn de herinneringen die we wel met ons meedragen, maar die we liever niet ophalen. We stoppen ze weg. En als ze wel naar boven komen drukken we ze snel weer naar beneden of overschreeuwen we ze.

Deze weggestopte herinneringen zijn de wonden in onze zielen waar het vanmorgen over gaat. En wat er misschien gebeurt tijdens de preek is dat er pijnlijke herinneringen bovenkomen, dat we weer ergens aan denken, en dat we haast automatisch het meteen weer wegstoppen. Dat lijkt wel een beetje op een wond op bijvoorbeeld onze hand, waar we een pleister overheen hebben geplakt. En als die er af dreigt te gaan, of iemand anders probeert de pleister eraf te halen, drukken we de pleister weer snel goed vast of plakken we er een nieuwe pleister op. Terwijl we weten dat die wond beter geneest als de lucht erbij kan, als het licht erbij kan.

Ik hoop dat we vanmorgen een klein stapje mogen zetten in een leerproces waarin we ontdekken dat de genade van God niet alleen gaat over onze zonden, maar ook over onze wonden. Over de pijnlijke plekken in ons leven waarvan de symptomen soms zichtbaar zijn in onze gevoelens en ons gedrag: bitterheid, een kritische geest, angst, ontoegankelijkheid, een laag zelfbeeld.

En het is goed om te beseffen dat er verschil is tussen zonden en wonden. Ze hebben wel met elkaar te maken: wonden zijn vaak het gevolg van zonden. Een pijnlijke herinnering (wond) is een gevolg van iets wat een ander je heeft aangedaan of wat je zelf hebt gedaan (zonde). Bij zonden hoort vergeving, bij wonden hoort genezing. Zonden en wonden vragen dus om een verschillende benadering. Stel je voor dat je naar de dokter gaat, en je laat een wond zien die maar niet dichtgaat, of je vertelt dat je in je zij heel erge pijn hebt, wat zou je er dan van vinden als de dokter tegen je zei: 'Ik vergeef je'? We voelen allemaal aan: dat is niet adequaat, dat past niet bij het probleem wat er is. Zonden vragen om vergeving, wonden om genezing, vanuit dezelfde verlossende genade van Jezus Christus.

Ik maak het nog even wat concreter die wonden. Wat moeten we ons erbij voorstellen? We komen onze wonden op het spoor als we naar binnen keren en dit er tegen komen:

- je voelt je buitengesloten
- je voelt je niet gezien en niet begrepen

- je denkt dat je het niet waard bent om er te zijn
- je voelt je van binnen diepgekwetst door wat iemand eens tegen je gezegd heeft
- je voelt je angstig (eigenlijk nog net zo angstig als toen je een kind was en je 's avonds met een grote boog in je bed sprong om niet gebeten te worden door de krokodil die onder je bed lag)
- je voelt de pijn van de dingen waarin je in het verleden bent tekortgeschoten naar je kinderen
- je moet, als het even stil wordt om je heen en in je, al vrij snel denken aan iets ergs wat er gebeurd is maar probeert het zo snel mogelijk weer weg te drukken
- je denkt aan iets wat in de gemeente is gebeurd en wat je vreselijk heeft gekwetst (want we kunnen elkaar in de gemeente zó verwonden)
- je voelt een diep verdriet om iemand die je verloren hebt
- je voelt blauwe plekken die er zijn vanwege verbroken relaties, omdat er iets van jou is afgescheurd toen een relatie verkeerd afliep
- je voelt het onrecht dat jou lang geleden is aangedaan en meteen voel je ook de boosheid weer naar boven komen, en als iemand het onderwerp aanraakt, dan stromen de boze en teleurgestelde woorden weer uit je mond

Dat zijn allemaal wonden. En als ik me niet vergis, dan kan iedereen wel wat bedenken, want we zijn allemaal gewond. Omdat we leven in een gebroken wereld zijn we allemaal gewond.

Maar wat is nu het evangelie, het goede nieuws? Het goede nieuws is niet dat we gewond zijn, maar dat er genezing is. We vieren in Advent het verlossingswerk van Jezus Christus. En bij dat verlossingswerk hoort dat Hij onze wonden geneest! Geloof u dat? Geloof u dat de wond, de pijnlijke herinnering, de boze bitterheid die in u is, gelooft u dat God die genezen kan?

Ik geloof het. En ik denk dat Psalm 147 ons vanmorgen een stukje op weg zal helpen. De Psalm waarin God zo geweldig goed en genadig naar ons toekomt als gezegd wordt:

*Hij geneest wie gebroken zijn
en verzorgt hun diepe wonden.*

Dat is onze God: een Heelmeester is Hij (Exodus 15:26). Daarin herkennen we Jezus: onze dokter is Hij (Marcus 2:17).

--

We gaan nu iets proeven van het geheel van Psalm 147. De Psalm begint niet bij onze wonden en de gebrokenheid van ons leven. Het gevaar is namelijk groot dat als je daar begint, steeds weer, dat je niet verder komt. De Psalm begint bij de aanbidding van God:

*Hoe goed is het te zingen voor onze God,
hoe heerlijk hem onze lof te brengen.*

Zomaar begint de Psalm daarmee, zonder ook maar enige aandacht te besteden aan de situatie van degene die zingt. Het is namelijk altijd goed om God lof te brengen. De Psalm begint eigenlijk nog krachtiger, met dat woordje Halleluja. Vorige week noemde ik Psalm 32 een Opwekkingslied omdat het begint met het geluk en eindigt met de lofzang. Psalm 147 is ook een Opwekkingslied, dat ons grondig afleert om zomaar bij voorbaat het halleluja-roepen af te keuren als oppervlakkig. Dat heeft bijbels gezien met oppervlakkigheid helemaal niets te maken, maar juist met een diepgeworteld geloof in de goedheid van God. Als we alleen maar rondraaien in ons eigen leven, onze eigen zorgen, onze eigen gekwetstheid, onze eigen frustraties en teleurstellingen, zal er nooit een Halleluja over onze lippen komen. Maar als we ons richten op God, ons concentreren op zijn genade, zijn glorie, zijn goedheid, dan gaat het Halleluja stromen, want God is het waard om geprezen te worden.

En ik denk dat we dan al direct iets leren over genezing. Namelijk dit: aanbidding is genezend. Aanbidding is geloven dat Gods goedheid groter is dan onze moeite. Aanbidding is nog voordat er iets

in onze moeilijke situatie veranderd is boven die situatie uitkijken en God zien in zijn liefdevolle genade, je door God laten aankijken, het gezicht van Christus zien en zo in aanraking komen met de peilloos diepe ontferming en mildheid die in Hem zijn. Dat is de genezende kracht van aanbidding. Aanbidding is niet een liefhebberij voor enkelen, niet een evangelische hype, maar de kern van leven uit genade.

*Hoe goed is het te zingen voor onze God,
hoe heerlijk hem onze lof te brengen.*

De Psalm gaat verder:

*De bouwer van Jeruzalem, dat is de HEER,
hij brengt de ballingen van Israël bijeen.*

Hier krijgen we een beeld van de Heer aangereikt: Hij is de bouwer van een stad. Iets preciezer nog: Hij is de bouwer van de stad van vrede, de stad van heelijkheid, Jeruzalem. Zo is de stad door God bedoeld. Als we denken aan het huidige Jeruzalem en Israël dan denken we aan strijd en oorlog en afwezigheid van vrede. Als we denken aan steden in onze 21^e eeuwse cultuur, zien we steden vaak als de plekken waar het kwaad zich ophoopt, waar armoede en vervreemding heersen. Maar als we kijken naar Gods bedoeling met de stad, dan moeten we denken aan vrede en heelijkheid en veiligheid en verbondenheid. En als we de lijn die door Gods geschiedenis heenloopt volgen, dan zien we dat we op weg zijn naar een nieuwe Jeruzalem, naar een stad die neerdaalt uit de hemel (Openbaring 21:2):

*Toen zag ik de heilige stad, het nieuwe Jeruzalem,
uit de hemel neerdalen, bij God vandaan.*

En wat wordt er even verderop over die stad gezegd (Openbaring 22:2)?

*In het midden van het plein van de stad en aan weerskanten van de rivier stond een levensboom, die
twaalf vruchten gaf, elke maand zijn eigen vrucht. De bladeren van de boom brachten de volken
genezing.*

En lieve mensen, daar is God nu al mee bezig, met die genezing. Want Hij kent de vervreemding van elkaar en ook van onszelf. Psalm 147 vers 2 spreekt over ballingen, mensen die vervreemd zijn van hun wortels. En wij, vreemdelingen en bijwoners op aarde (1 Petrus 2:11), mogen nu al inwoners zijn van die nieuwe stad, die bezig is uit de hemel neer te dalen. En wat gebeurt er in die stad? Er vindt genezing plaats. En als we in onze levens geen genezing zoeken of ervaren, misschien wel omdat we liever gewond willen blijven omdat we dan kunnen klagen - en klagen kan een levensstijl worden waarbij je je thuis voelt - als je liever gewond wilt blijven, dan ben je misschien wel lid van de kerk maar geen inwoner van de stad. God verlangt er naar dat we allemaal inwoners zijn van de stad, die nieuwe, nu al.

--

En dan zijn we bij vers 3. En daar wordt beschreven wat er gebeurt in die stad.

*Hij geneest er wie gebroken zijn
en verzorgt er hun diepe wonden.*

In de oude vertaling:

*Hij geneest de verbrokenen van hart
en verbindt hun wonden.*

Er zijn duizenden manieren waarop onze hart gebroken kan worden. Er zijn duizenden soorten van diepe wonden. In het begin van de preek heb ik er al iets over gezegd. Ik ga dat niet nog een keer doen. Want nóg belangrijker dan het leren kennen van onze wonden, is het leren kennen van onze Heelmeester. Het is zó belangrijk om dit te leren geloven en om te zoeken naar de ervaring ervan: dat God geneest wat gebroken is, dat God heel maakt wat zeer doet.

Van de week hoorde ik in de auto een flits van een gesprek over lichttherapie als manier om kanker te bestrijden. Hier in de kerk, in de geloofsgemeenschap rondom onze Verlosser Jezus Christus, hier hebben het over genadetherapie. Het licht van Gods genade is genezend. Maar dan moeten we samen ook de moed hebben om onze wonden te laten zien, onze pijn erover open te leggen naar God toe. Als we dat niet doen, dan blijven we gewond en dan zullen ook de symptomen van ons verwond zijn niet voorbijgaan: we blijven bitter, we blijven kritisch, we blijven angstig, we blijven onzeker, we blijven gefrustreerd. En het is goed om elkaar daarin te leren begrijpen en er liefdevol op te reageren. Maar het is beter om Gods genade niet langer af te wijzen.

Want dat moeten we toch ook tegen elkaar zeggen, en ik moet het tegen mezelf zeggen: als ik mijn wonden niet openleg om God zijn genezende werk te laten doen, wijs ik zijn genade af, wijs ik Jezus af en raak ik vervreemd van de goedheid van God. Is dat wat ik wil? Is dat wat u wilt? Advent vieren is niet vrijblijvend. Advent vieren is kiezen voor Gods genade.

--

Nu zou ik wel heel Psalm 147 willen langslopen met u, maar daarvoor is nu niet genoeg tijd. Ik wil er nog twee dingen over zeggen en hoop dat psalm 47 de komende week met u meegaat. Ga om met Psalm 147. Laat Psalm 147 omgaan met u. Want alleen Gods Woorden (niet onze gedachten, overwegingen en overtuigingen) zijn levend en krachtig. Twee dingen dus nog over Psalm 147 en daarna nog twee handreikingen om de genezende kracht van Gods genade te leren ervaren.

(1) In vers 4 wordt onze blik direct weer op God gericht in zijn grootheid. In vers 3 worden we in de stad om zo te zeggen even onze binnenkamer ingeleid om onze gebroken harten en onze diepe verwondingen te onderzoeken. Maar direct verschuift dan weer het perspectief.

*Hij bepaalt het getal van de sterren,
hij roept ze alle bij hun naam.
Groot is onze Heer en oppermachtig,
zijn inzicht is niet te meten.*

Nergens kunnen we waarschijnlijk meer onder de indruk komen van de grootheid van God, dan wanneer we kijken naar de sterrenhemel. Opnieuw dus ook aanbidding. Opnieuw leert de Psalm ons om boven onze pijn en moeite uit te kijken en oog te krijgen voor Gods goedheid, en glorie en grootheid. Het inzicht van Hem die de sterren heeft gemaakt moet haast wel groter zijn dan ons eigen inzicht, ook ons eigen inzicht in onszelf en onze gedachten over hoe we met onze wonden zouden moeten omgaan.

(2) Mij vallen ook vers 10 en 11 op. Ik denk dat we daar iets leren over een belangrijke blokkade waardoor we weerhouden worden om onze wonden open te leggen naar God toe. Want we willen van onszelf niet zwak zijn. En we leven ook in een samenleving waarin zwak zijn niet loont en niet gewaardeerd wordt. Constant is dit de boodschap: wees sterk, wees mooi, wees assertief, wees succesvol! Maar Psalm 147 zegt:

*Niet de kracht van paarden verheugt God,
niet de sterkte van soldaten geeft hem vreugde,
vreugde vindt de HEER in wie hem eren
en in wie hopen op zijn liefde en trouw.*

God vindt dus vreugde in je als je zwak bent, als je je gewond-zijn niet verdoezelt of overschreeuwt, maar als je naar Hem toekomt, zoals we naar het Avondmaal toekomen: ‘als armen tot de milde Gever, als zieken tot de Geneesheer’. Zó eren we Hem. Niet door een mening te hebben over hoe de eer van God in de kerk centraal moet staan in plaats van de mens. Maar door mens te zijn, een gewond mens, iemand die zegt: ‘Heer, hier bevind ik mij, ik ben gewond, en ik kom tot U als mijn Geneesheer. Genees mij, wees geduldig met mij, maar genéés mij en laat me uw vreugde ervaren.’

--

Ik wil tenslotte nog twee handreikingen geven. Handreikingen om de weg van de genezing te leren gaan. Het is zo nodig, omdat deze weg nog zo onbekend is onder ons. Ik geef een handreiking over onze herinneringen en een over onze Heiland.

Onze herinneringen. We dragen allemaal pijnlijke herinneringen met ons mee. Want we leven in gebrokenheid. Het is belangrijk om die pijnlijke herinneringen niet altijd weg te duwen, want dan kunnen ze niet genezen en maken ze je van binnenuit ziek. U zou vandaag bijvoorbeeld, om een stapje te zetten op de weg van genezing, thuis een moment stilte kunnen nemen om u af te vragen: ‘Welke pijnlijke herinnering komt nu het eerst bij mij boven?’ Schrijf die herinnering op. Maar laat een pijnlijke herinnering nooit alleen staan. Plaats naast de pijnlijke herinneringen de goede herinneringen. En dan denk ik niet allereerst aan de goede herinneringen uit ons persoonlijke leven, want dan kom ik niet verder dan een psychologische handreiking (die overigens ook heel waardevol kan zijn). Maar het gaat me om een theologische handreiking. Als we het in de kerk hebben over herinneren, moeten we dat bijbelse woord ‘gedenken’ gebruiken. Naast onze pijnlijke herinneringen moeten we leren om de genezende herinneringen te plaatsen die God ons geeft in zijn Woord. Bijvoorbeeld zoals het in Psalm 105 wordt gezegd (vers 4-5):

*Zie uit naar de HEER en zijn macht,
zoek voortdurend zijn nabijheid.
Gedenk de wonderen die hij heeft gedaan.*

Zet dus naast je pijnlijke herinneringen de gedachtenis aan wat God gedaan heeft.

Onze Heiland. Temidden van alle goede herinneringen die naar ons toekomen in het Woord van God staat de herinnering aan Jezus, de Zoon van God die mens is geworden. Her-in-neren betekent letterlijk: opnieuw te binnen brengen. Op de weg van de genezing mogen we leren om te ‘uiten’ (onze pijn) en om te ‘innen’ (genezende herinneringen). En als we dan onze Heiland herinneren, als we ons Jezus te binnen brengen, als de Geest die Trooster is ons verbindt met Christus, dan zien we het kruis. En bij mij komen dan direct deze woorden binnen uit Jesaja 53 vers 4 en 5:

*Hij was het die onze ziekten droeg,
die ons lijden op zich nam.
Wij echter zagen hem als een verstoteling,
door God geslagen en vernederd.
Om onze zonden werd hij doorboord,
om onze wandaden gebroken.
Voor ons welzijn werd hij getuchtigd,
zijn striemen brachten ons genezing.*

Breng je pijnlijke herinneringen in contact met de herinnering aan je Heiland, je Heelmeester die zelf ook is verwond.

Jouw wonden mag je aan Hem geven.

Zijn wonden zijn jouw genezing.

Hij kijkt je aan.

Hij raakt je aan met zijn genezende genade.

Heer Jezus, in U leren we God kennen, onze hemelse Vader. We danken U God, dat U geneest. Dat U een stad aan het bouwen bent waar we thuis mogen zijn, waar we genezing mogen ontvangen voor onze wonden. Heer, U kent ze, die wonden, beter nog dan wij ze zelf kennen, veel beter. U weet hoe onze wonden onze levens kunnen ziek kunnen maken. En we ervaren het zelf ook. En daarom bidden we: genees ons door het kruis van uw Zoon. Leer ons aan de voet van dat kruis te gaan zitten en de zegen van dat kruis te ontvangen: vergeving van onze zonden en genezing van onze wonden. Herstel onze pijnlijke herinneringen en zet er heilzame herinneringen voor in de plaats, herinneringen van onze heiland, Jezus, die Heer is, Hij alleen. Amen.

GENADE ERVAREN (5)

De bevrijdende kracht van genade ervaren

Over bevrijding van bonden

Preek over Psalm 107:1-16

*Ze schreeuwden in hun angst tot de HEER –
hij heeft hen gered uit vele gevaren,
haalde hen weg uit donkere holen
en brak hun boeien aan stukken.
Laten zij de HEER loven om zijn trouw,
om zijn wonderen aan mensen verricht,
bronzen deuren heeft hij verbrijzeld,
ijzeren grendels verbroken.*

Inleiding: bonden

Stel je voor: je zit in de gevangenis. Een kleine cel, een paar vierkante meter. Je mag nooit naar buiten. Ergens hoog in de muur zit een klein raampje waardoor een beetje licht naar binnen valt. Het is er schemeriger of donker, nooit echt licht. Je bent er alleen. Helemaal alleen. Je bent een gevangene en ziet uit naar de dag dat er iemand komt met de sleutel die de deur van je cel voorgoed open doet.

Stel je voor: je woont in een land waar een dictator aan de macht is. Er is onderdrukking. Er is geen vrijheid van meningsuiting wat betekent dat je niet mag zeggen wat je denkt en dat je daardoor nauwelijks meer durft te denken wat je wilt. Er is ook oorlog, eigenlijk is er altijd oorlog en constant is er de angst, een terneerdrukkend gevoel. Je bent een onderdrukt mens en ziet uit naar de dag dat er vrede komt, een einde aan de dictatuur.

Stel je voor: je hebt een ongeluk gehad met je auto en bent in een greppel terecht gekomen. Die staat gelukkig droog. Je bent niet ernstig gewond, maar wel zo bekneld geraakt in je auto dat je er niet meer uit kunt komen. Je kunt je nauwelijks bewegen. Je bent bekneld en ziet uit naar het moment dat er iemand komt om je los te maken.

Drie voorbeelden. U begrijpt dat het drie beelden zijn. Beelden van mensen die gevangen zitten, onderdrukt worden, bekneld zijn geraakt. En waar het vanmorgen over gaat, is dit: dat er zoveel gevangenschap is buiten de gevangenis muren, dat er zoveel onderdrukking is in landen waar je vrij bent, dat er zoveel beknelling is ook buiten auto's die in de greppel zijn terecht gekomen.

Omdat het woord rijmt op zonden en wonden, gaat het over bonden. Maar daar bedoel ik mee: gebondenheid. Gebondenheid is dat we vast zitten aan dingen, aan mensen, aan gedachten, aan patronen, aan handelingen en dat we daar maar niet los van kunnen komen. Gebondenheid is dat je verslaafd bent aan goedkeuring van anderen, aan succes, aan geld, aan porno, aan bitterheid, aan haat, aan sombere gedachten. Gebondenheid is dat je daardoor beheerst wordt en dat je er niet meer los van kunt komen en je er misschien zelfs aan vastklampt omdat het tenminste nog enig houvast geeft in een verder verward en onherbergzaam leven.

Daarover gaat het in deze preek. Een heel aantal weken geleden alweer heb ik u opgeroepen om mee te gaan op een ontdekkingsstocht, om mee terug te gaan naar de basis, naar de kern van geloven, de kern van Jezus kennen, de basis van leven met God. En ik heb u gevraagd om dit te geloven: dat u en ik nog niet half weten wat genade is. Ik hoop dat u nog steeds meedoet met het ontdekken. En dat u vanmorgen ontdekt dat genade, alleen de genade van Jezus Christus u vrij zal maken.

‘Vrijheid’ zo lees ik in een filosofisch getint artikel, ‘vrijheid is een belangrijke waarde in de moderne westerse cultuur, meestal verstaan als de mogelijkheid om te handelen en zelf keuzes te maken.’ Vrijheid is: kunnen kiezen, niet voorgeprogrammeerd zijn, niet leven in angst, maar kunnen ademen. Alle mensen verlangen naar vrijheid.

In de geloofsgemeenschap rondom Jezus Christus hebben we een eigen en uniek verhaal te vertellen over deze vrijheid, over bevrijding ook, en over vormen van vrijheid die wel vrijheid lijken te zijn, maar in wezen ook vormen van gebondenheid zijn.

Hij bevrijdt

En wat is nu het evangelie van het verlossingswerk van Jezus Christus? Niet: ‘u bent gebonden.’ Dat is niet het evangelie. Dat is wel de situatie waarin het evangelie wil landen. Maar dit is het evangelie voor iedereen die zich herkent in de dingen die ik nu al gezegd heb over bonden en gebondenheid en onvrijheid, dit is het evangelie: Er is bevrijding! Jezus Christus bevrijdt! Dat hoort onlosmakelijk bij de genade. Genade gaat verder dan alleen de vergeving van onze zonden. Genade geneest ook de wonden die achterblijven als we gezondigd hebben of als iemand tegen ons gezondigd heeft. En nog een stap verder: genade bevrijdt ons van de bonden die ontstaan als gevolg van zonden en wonden in ons leven.

Want die drie hangen met elkaar samen. Zo ontstaan bonden: de eerste keer dat we een bepaalde zonde deden, leek het nog onschuldig, maar nu zijn we zover dat we er niet meer zonder kunnen: het is een gebondenheid, een verslaving geworden. Of die ene keer dat iemand ons diep kwetste heeft hij of zij zo’n diepe wond in onze ziel geslagen, dat we vanaf toen ons voorgenomen hebben ons nooit meer te laten kwetsen, nooit meer echt open te zijn, nooit meer werkelijk verbonden te zijn met een ander. Zo zijn we gebonden geraakt, hebben we de genade van het vrij zijn in Christus verloren en zijn we terecht gekomen in een wereld waarin nooit meer wit licht is, maar alleen nog zwart en wat grijze tinten.

Maar nogmaals: er is voor iedereen het evangelie. En daarvoor zijn we ook gemeente, om dat te zeggen tegen elkaar, om het te horen, om het te delen en uit te delen. Er is een antwoord op onze zonden en wonden en bonden. Genade is Gods antwoord op onze zonden: Hij vergeeft je. Genade is Gods antwoord op onze wonden: Hij geneest je. Genade is Gods antwoord op onze bonden: Hij maakt je vrij.

En, lieve mensen, dat is niet maar een marginaal thema in de bijbel: bevrijding. Als ik soms samenvattingen hoor van waar het in het evangelie over gaat, dan gaat het negen van de tien keer alleen maar over de vergeving van de zonden en dat we naar de hemel mogen als we in God geloven. Zelden of nooit gaat het over de volle reikwijdte van de genade. Zelden zeggen we dat we de vrijheid van de Bevrijder ook in dit leven al als een genade-ervaring mogen ontvangen.

En dat terwijl het kernverhaal van het Oude Testament toch het verhaal van de bevrijding is. Het volk Israël dat in Egypte was als een volk van slaven, werd door de machtige hand van God uitgeleid, bevrijd uit het land van onderdrukking om vrijheid te vieren in het beloofde land. Niet voor niets beginnen de Tien Woorden van Gods verbond met de bekendmaking dat Hij een bevrijdende God is. ‘Ik ben de Heer, jullie God, ik heb jullie uit het slavenhuis Egypte bevrijd.’ En als Jezus gaat vertellen in zijn eerste publieke optreden wat Hem drijft, wat zijn missie is, met welk doel Hij op aarde gekomen is, dan grijpt Hij terug op een profetie uit het Oude Testament, Jesaja 61 vers 1:

*De geest van God, de HEER, rust op mij,
want de HEER heeft mij gezalfd.
Om aan armen het goede nieuws te brengen
heeft hij mij gezonden,
om aan verslagen harten hoop te bieden,
om aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken*

en aan geketenden hun bevrijding.

Hij rept niet eens over zonden en vergeving, maar spreekt over wonden en genezing, over bonden en bevrijding. Kennen wij dat: die bevrijdende kracht van de genade? Zien we het gebeuren: dat Jezus ons leven binnenkomt, door de Vader gezonden om ons vrijheid te geven, om ons los te maken uit onze zondige patronen, om met de sleutel van zijn genade de boeien van onze gebondenheid te openen?

Ik denk dat wij als kerken, als gemeenten van onze Bevrijder Christus, ergens geweldig de mist in zijn gegaan. Als wij in onze levens aanlopen tegen moeilijkheden, gedachtepatronen, gedragpatronen, gevoelspatronen waarvan we ervaren dat ze ziekmakend zijn, en als we dat een beetje ingewikkeld beginnen te vinden, dan gaan we de kerk uit om een psycholoog of psychiater te zoeken omdat we verwachten dat het evangelie geen antwoorden, geen verlossing, geen bevrijding biedt. En nu geloof ik van harte dat psychologen en psychiaters en andere hulpverleners heel veel goed en gezegend werk doen, maar ik geloof niet dat de geloofsgemeenschap rondom Christus geen genezende en bevrijdende kracht zou hebben. Want daar zou het in de kerk altijd over moeten gaan, dit zou er te beleven moeten zijn: genade, liefde, verbondenheid. De kerk heeft hier iets laten liggen, heeft hier iets uitbesteed wat nooit uitbesteed had mogen worden: het delen van genezing en bevrijding, het ervaren van genade. Misschien is dat wel de belangrijkste gebondenheid van de kerken (want ook kerken kunnen gebonden zijn): dat we niet geloven in genezing, dat we niet geloven in bevrijding, en dat we om dat te verhullen maar rollebollend over straat gaan met onze heilloze binnenkerkelijke discussies die over van alles gaan, behalve over genade. Want als het over genade zou gaan, zouden we niet meer discussiëren, maar ons verootmoedigen. We zouden de verbrokenheid ontvangen als een evangelisch geschenk van onze Heer. We zouden een website starten met elkaar: www.eeninliefde.nl, omdat we het uit Jezus' eigen mond gehoord hebben: 'Ik ben de waarheid. En ik geef jullie een nieuw gebod: heb elkaar lief. Zoals ik jullie heb liefgehad, zo moeten jullie elkaar liefhebben. Aan jullie liefde voor elkaar zal iedereen zien dat jullie mijn leerlingen zijn.' Waar dit niet is, daar ontstaan kerken die gewond en gebonden en gescheurd zijn, kerken vol met verwonde en daardoor gebonden mensen. En dan is er een genadige omkering nodig: dat we niet langer voor onze eigen zaak gaan, maar dat wij ons afkeren van onszelf en ons verootmoedigen voor onze Heer en zeggen: 'Wij willen de bevrijdende kracht van uw genade leren ervaren. Wij willen U leren kennen als onze Bevrijder.'

Psalm 107: een bevrijdende God

Als we God willen leren kennen in ons leven als de Bevrijder, dan moeten we ons door zijn Woord laten raken. In de beide vorige preken heb ik ook een Psalm als uitgangspunt genomen, daarom in deze preek ook. Psalm 107 is vol van levensechte, krachtige, existentiële beelden van gebondenheid en bevrijding. En als onze kwetsbaarheid en gekwetstheid onder ogen durven te zien, dan zeggen we: ja, zo is het leven vaak.

Het is belangrijk om dit soort woorden en beelden op ons in laten werken, ze binnen laten komen, ze te proeven, te ruiken, voor ons te zien, en erin geloven omdat het Goddelijke woorden zijn. In de beide vorige preken heb ik gezegd, bij Psalm 32 en Psalm 147, dat we de woorden van die Psalm op ons in moeten laten werken en ze krachtiger moeten laten zijn dan onze eigen gedachten en overtuigingen. Vandaag zeg ik er ook dit bij: we moeten niet onderschatten hoe funest het is voor ons geloof en onze geloofserving als we wel dag in dag uit, van minuut tot minuut ons laten overspoelen door allerlei vormen van communicatie en allerlei boodschappen, terwijl er geen ruimte is voor de Woorden van God. Als we alleen met andermans of eigen gedachten bezig zijn en zelden of nooit goddelijke gedachten toelaten, dan zal dat een verwoestende uitwerking hebben op de levendigheid van ons geloof en op de geestelijke kwaliteit van ons denken en handelen en voelen. Alleen Gods Woorden zijn levend en krachtig.

Daarom proeven we eerste helft van Psalm 107 nu: we laten ze woorden binnenkomen, om erin te gaan geloven. We nemen er geen kennis van, want dat is dodelijk: ergens alleen maar kennis van nemen. Dan gebeurt er niets. We nemen er geen kennis van: we laten ze binnenkomen. Om iets te

ervaren van de kracht van God, de bevrijdende kracht van God. De bevrijdende kracht van Gods genade.

Het begint weer met de lof op God! Dat keert steeds terug in de Psalmen: dat het loven van God genezend en bevrijdend is.

*Loof de HEER, want hij is goed,
eeuwig duurt zijn trouw.
Zo spreken zij die door de HEER zijn verlost,
die hij verlost uit de greep van de angst.*

En daarmee staat de thematiek er in één keer. Want angst hoort bij gebondenheid. Angst hoort bij onvrijheid. Maar er bestaat dus een leven zonder angst, een leven dat verlost is door de Heer en waarin Hij wordt geloofd.

Maar nu eerst dat onverloste, onvrije, gebonden leven. Vele beelden worden er gebruikt in de Psalm. Kijk maar mee in de verzen 2 tot 12:

*de greep van de angst (2)
dolen door de woestijn, de wildernis (4)
honger en dorst hebben, wegwijnen van uitputting (5)
angst en gevaren (6)
donkere krochten, slaven, ijzeren boeien (10)
verzet tegen Gods woorden, verwerping van zijn raad (11)
gebogen zijn onder een zware last, vallen en geen hulp krijgen (12)*

Daartussen staat dus ook dat verzet tegen Gods woorden (vers 11). Angst en gebondenheid hebben per definitie te maken met verzet tegen het bevrijdende woord van God omdat we denken dat we ons zelf kunnen bevrijden of omdat we onmachtig zijn de bevrijdende woorden van God in ons leven toe te passen. Bijvoorbeeld omdat we het gewoon niet geloven dat de vrijheid die God wil geven zoveel lichter en ruimer is dan de beperkte vrijheid die we nu ervaren. Hoe vaak sluiten we onszelf ook niet op in de gedachte: 'het is nu eenmaal zo, het zal wel niet meer veranderen, ik moet er maar mee leren leven zo goed en zo kwaad als dat gaat'. Dan leggen we ons neer bij de gebrokenheid van het leven, en als Jezus dan in de buurt komt, dan zeggen we: 'Ach, zou Hij er wat aan kunnen doen?'

Maar, lieve mensen, onze Heer, Jezus Christus is gekomen om te genezen en te bevrijden. En Hij heeft het ook gedaan: lees maar al die verhalen in de evangeliën van zieke mensen die genezen worden en gebonden mensen die bevrijd worden. Daarin zien wij God zelf aan het werk. De God die we ook al ontmoeten in Psalm 107. En we hebben die Psalm om te leren geloven dat God een Bevrijder is. Dat klinkt al door in de verzen 2 tot 12, maar dat laat ik nu even rusten, en ook in die verzen 13 tot 16. Daar ontmoeten we mensen die in hun angst schreeuwen tot de Heer (13). Dat is de eerste stap op weg naar bevrijding: schreeuwen tot de Heer. Maar dan is het ook zo belangrijk om te gelóven, met hart en ziel, dat Hij een Bevrijder is. Psalm 107 helpt:

*Hij heeft hen gered uit vele gevaren!
Hij haalde hen weg uit donkere holen!
Hij brak hun boeien aan stukken!*

En ik kan me voorstellen dat je denkt: 'Ja, zij wel. Maar dat is voor mij niet weggelegd.' Dat is nu een voorbeeld van gebondenheid als je dat denkt. Het is een leugen: 'Zij wel, ik niet. God doet dat wel bij anderen, maar niet bij mij.' Dat kan een gedachte zijn die zich vastzet in je leven. En je leert ermee leven, zo goed en zo kwaad als het gaat. Maar je leeft dus met een leugen. Dit is de waarheid: God is de Bevrijder! Niet alleen toen, maar ook nu. Dat is zijn trouw. Als je niet gelooft in zijn bevrijding voor jou, dan geloof je niet in zijn trouw.

*Laten zij de HEER loven om zijn trouw,
om zijn wonderen aan mensen verricht.*

Daar gaat het over: 'wonderen aan mensen verricht.' Het is een wonder als bevrijd wordt uit je gebondenheid. Maar de vraag is: geloven wij in wonderen? Geloven wij dat we bevrijd kunnen worden van onze bitterheid, bevrijd van het zwarte dat in ons is, bevrijd van onze terneergedruktheid, bevrijd van onze overtuiging dat het leven voor ons alleen maar teleurstellingen brengt? Geloven wij in wonderen? Of is het beter om maar gewoon nuchter te zijn? Maar daar gaat het niet over: nuchterheid of geloven in wonderen. Dit is de tegenstelling: geloven wij in een bevrijdende God of niet? Geloven we dat Jezus is gekomen om ons, ook nu al, te bevrijden van alles waaraan we gebonden zijn geraakt, of niet? Want luister:

*Bronzen deuren heeft hij verbrijzeld,
ijzeren grendels verbroken.*

Dat is ongelooflijk krachtig. Dat kan Hij! Als Hij een bronzen deur kan verbrijzelen, kan Hij dan niet mijn donkere teleurgesteldheid licht maken? Als Hij ijzeren grendels kan verbreken, kan Hij me dan niet bevrijden van mijn verslaving, van mijn onmacht om werkelijk verbonden te zijn met een ander, van mijn angst?

Bonden in ons dagelijks leven

Hoe komen wij onze bonden, onze gebondenheden op het spoor? Het is gevaarlijk als we in de kerk niet concreet en praktisch worden. Want dan klinkt het evangelie niet. Het evangelie zelf is namelijk concreet en praktisch. Het gaat over ons leven. Er wordt nogal eens een tegenstelling gemaakt tussen 'op Gods eer gericht zijn' en 'op de mens gericht zijn'. Dat is een buitengewoon schadelijk tegenstelling die volkomen onjuist is. Waarom is die onjuist? Omdat het evangelie van Jezus Christus op mensen gericht is, omdat genade voor mensenlevens bedoeld is, omdat God zich richt op mensen. Hij houdt namelijk van mensen. Mensen zoals u en ik. Een prediking die niet op mensen is gericht, is een prediking die daarmee ook niet meer gaat over de God die zich in Christus heeft geopenbaard. 'Het Woord is mens geworden' staat er zo veelzeggend in Johannes 1 vers 14. Als hét Woord al menselijk is geworden, laat dat dan helemaal waar zijn voor de woorden van de prediking: volkomen afgestemd op ons dagelijkse leven.

En daarom wil ik nu kort hulp bieden bij het herkennen van bonden in ons leven. Er zijn vier zinnnetjes die ons op het spoor zetten

- Ik voel me een gevangene van...
- Ik ben verslaafd aan...
- Ik zit vast aan...
- Ik ben geboeid door...

Pas die zinnnetjes thuis maar eens toe en vul dan op de puntjes in wat je in gedachten komt.

- Ik voel me een gevangene van... het verleden, de dingen die gebeurd zijn, de wanhoop en bitterheid die mijn leven zijn binnengekomen, de verwachtingen die anderen van mij hebben, de prestatiecultuur. Ik zou er zo graag van los willen komen, maar het lukt me niet.
- Ik ben verslaafd aan... de goedkeuring van anderen, porno, misdaadfilms, alcohol, nicotine, succes. Zonder dat voel ik me ongelukkig.
- Ik zit vast aan... iets wat iemand lang geleden tegen me zei en wat me gekwetst heeft, mijn maatschappelijke positie, mijn ouders terwijl ik toch allang zelfstandig ben, mijn boosheid en verbittering. En ik ben bang voor wat er gebeurt als ik dat loslaat.
- Ik ben geboeid door... mijn hobbies, genealogie, televisieprogramma's, sport, internet, occulte onderwerpen, andere mannen of vrouwen dan mijn eigen partner. Ik zou het echt vervelend vinden als ik daar minder tijd aan kon besteden.

Dat laatste, dat je ergens door geboeid bent, noem ik er expres bij. Het lijkt onschuldig en is het ook vaak, maar elke geboeidheid heeft het in zich om over te gaan in gebondenheid. Alles wat ons boeit kán een afgod worden, kan ons gaan beheersen, zodat we daar zoeken wat alleen Christus ons kan geven: geluk, vrijheid, licht, geborgenheid, verbondenheid, alles wat we als mens nodig hebben.

Gebonden door een vloek

Op één punt wil ik dit nog wat concreter maken. Want het kan gebeuren dat ons leven onder een vloek ligt. Misschien dat we dat wat te zwaar vinden klinken, maar ik wil dat woord toch gebruiken, ook om samen te proeven hoe urgent deze dingen zijn, hoe ingrijpend en hoe schadelijk voor een gezond geestelijk leven. Een vloek is het tegenovergestelde van een zegen. Een zegen is: dat er goede woorden tot ons gesproken worden. Elke kerkdienst beginnen we met zulke goede woorden: ‘Genade is er voor u en vrede...’ Dat zijn zegenende woorden, die iets goeds uitwerken in ons leven. Maar er zijn ook woorden die kwaad doen in ons leven, die ons bezeren en kwetsen. Dat zijn vloeken. Een paar voorbeelden: ‘Jij zult nooit deugen.’ ‘Je mag niet huilen.’ ‘Je moet er maar mee leren leven.’ ‘Als je dit ooit aan iemand vertelt...’ We kunnen ook een vloek over onszelf uitspreken: ‘Ik zal me nooit meer met iemand verbinden.’ ‘Ik ben nu eenmaal zo.’ ‘Je hoort kritisch te zijn.’ ‘Ik ben en blijf een zondaar.’

Deze woorden doen kwaad in ons leven. En soms worden ze van generatie op generatie overgedragen. Ook van de ene kerkgeneratie op de andere kerkgeneratie. En ik ben wel eens boos op de kerk van mijn jeugd die mij hier nooit iets over verteld heeft. De kerk van mijn jeugd die zweeg over genezing en bevrijding, de kerk van mijn jeugd die steeds maar weer zei: ‘Je bent een zondaar.’ Ik begrijp het soms echt niet meer. Van de week had ik een catechetisch gesprek met een nieuwkomer. We lazen uit de Heidelbergse Catechismus over de vergeving van de zonden. ‘Omdat Christus voldaan heeft, wil God nooit meer denken aan al mijn zonden, ook niet aan mijn zondige aard waar tegen ik mijn leven lang moet strijden.’ God wil nooit meer denken aan mijn zonden en mijn zondige aard! Waarom zei de kerk dan toch altijd weer dat ik een zondaar was en bleef en dat ik onder het oordeel lag? Is dat niet een van de gebondenheden waaronder we als gelovigen gebukt gaan? Als wij lauwheid en geesteloosheid in de kerken ontwaren en spirituele schraalheid, moeten wij niet verbaasd zijn.

Want woorden die kwaad doen ontnemen ons de vrijheid die we als kinderen van God mogen hebben. Ze verbreken de intimiteit met de Vader en maken die onmogelijk. Ze leiden tot een gebondenheid waardoor we de vrijheid in Christus en zijn genade niet kunnen ervaren. Als we gaan nadenken over de bonden in ons leven, dan zullen we in heel veel gevallen ontdekken dat aan de wieg van onze gebondenheden woorden staan die als een vloek ons leven zijn binnengekomen, waardoor we klein worden gehouden, angstig, onvrij.

En wat is nu het evangelie? Dat wij van elke gebondenheid kunnen worden bevrijd! En dat de geloofsgemeenschap rondom Jezus Christus de plek bij uitstek is waar dat kan gaan gebeuren. Niet de spreekkamer van de hulpverlener maar de woonkamer van Gods gezin op aarde, waar we samen mogen leren om aan de voeten van Jezus de Verlosser te gaan zitten om genade te ervaren, vergevend, genezend en bevrijdend.

Slot: op weg naar bevrijding

Het ervaren van de bevrijdende kracht van genade begint met het geloof in de Bevrijder. Het is een groot misverstand om te denken dat we dan zelf niks kunnen doen. Wat dat kunnen we wel. Zelf kunnen we, door de Geest geleid, stappen zetten op de weg naar bevrijding. Daar wil ik tenslotte drie dingen over zeggen. Ze gaan vooral over onze gedachten, want de geestelijke strijd waar het over gaat als we het hebben over bevrijding van bonden, is een strijd die zich vooral in onze gedachtewereld afspeelt. Het is de strijd tussen waarheid en leugen, tussen licht en duisternis, tussen vrijheid en angst.

Drie gedachten geef ik mee, om je eigen te maken, om te gebruiken als je een stap wilt zetten op weg naar de vrijheid. Ik koppel ze elk aan een bijbeltekst.

1. Johannes 8 vers 31-32: ‘Wanneer u bij mijn woord blijft, bent u werkelijk mijn leerlingen. U zult de waarheid kennen, en de waarheid zal u bevrijden.’ **De waarheid maakt vrij!** Dat is de eerste gedachte. Niets anders dan de waarheid maakt vrij. Niet dus onze persoonlijke inzet, niet de tips en trucs die we krijgen aangereikt, maar alleen de waarheid die in Jezus is. Daarom moeten we leren om waarheid en leugen te onderscheiden en onze gedachten te vullen met de waarheid. Tegenover de leugenachtige gedachte ‘Ik moet leren leven met mijn angsten’ moeten we zeggen: ‘Jezus Christus is de waarheid en Hij bevrijdt mij van mijn angst.’
2. Galaten 3 vers 13: ‘Christus Jezus heeft ons vrijgekocht van de vloek door voor ons te worden vervloekt, want er staat geschreven: ‘Vervloekt is ieder mens die aan een paal hangt’. Elke vloek die over ons is uitgesproken of die we over onszelf hebben uitgesproken en die ons maakt tot gebonden, onderdrukte mensen, is door Jezus gedragen, is al op Jezus neergekomen. Dat is de tweede gedachte: **Jezus heeft de vloek gedragen!** En we hoeven dus niet langer onze eigen vloeken mee te zeulen maar we mogen ze aan het kruis nagelen. Geloof dus dat er geen enkele vloek of gebondenheid is die niet door Jezus aan het kruis is gebracht.
3. 2 Korintiërs 3 vers 17: ‘Waar de Geest van de Heer is, daar is vrijheid.’ Vrijheid is leven zonder angst. En dat bestaat. Dat is de derde gedachte: **Er bestaat een leven zonder angst!** Dat leven is te vinden waar de Geest van Christus ons leven gaat vervullen en waar de zwarte nacht van de satan het veld moet ruimen. Strek je daarom uit naar de Geest van Jezus en ontdek hoeveel ruimte, licht, opluchting, vrijheid en liefde er is.

Ik weet het: dit is geen recept voor snel succes. En ik denk ook dat niemand daarop zit te wachten. Maar dit is wel een weg om te leren gaan, in het geloof dat Jezus de Bevrijder is. Want dat is Hij. Het is het grote doel waarmee Hij naar de aarde is gekomen: om ons in de vrijheid van de kinderen van God te brengen zodat we net als Hij leren om te rusten aan Gods Vaderhart.

Lieve Vader in de hemel, we danken U voor uw grote kracht. Dat U bronzen deuren verbrijzelt, dat U ijzeren grendels verbreekt. Heer, U kent de bronzen deuren en de ijzeren grendels in ons leven, U kent onze worsteling, U kent onze wanhoop en onze angst. Daarom schreeuwen we tot U en bidden we: help ons om onze gebondenheid onder ogen te zien en gun ons het bevrijdende licht van uw genade. We beseffen ook, Heer, hoe we als kerk op dit gebied van bevrijding en genezing nog in de kinderschoenen staan. Wilt U daarom zelf door uw Geest het onderwijs hierover zegenen, en leer ons om voor elkaar een zegen te zijn en niet te schromen om elkaar te helpen op de weg van de bevrijding. U kent ons verlangen: uw genade te mogen ervaren, heel concreet in ons eigen leven. U kent onze vooronderstelling: dat we nog niet half weten wat genade is. Vult U daarom zelf aan wat nog mist, door Jezus, uw krachtige en geliefde Zoon, onze Heer en onze Bevrijder. Amen.

GENADE ERVAREN (6)

Wij ontvangen zelfs genade op genade

Over de overvloed van genade

Preek over Johannes 1 vers 16

Uit zijn overvloed zijn wij allen met goedheid overstelpt. (NBV)

Immers uit zijn volheid hebben wij allen ontvangen zelfs genade op genade. (NBG)

Het is terug van weggeweest. Met z'n allen mogen we dan een tijd hebben gedacht dat het weg was en ook steeds verder weg raakte. Maar sinds kort wordt duidelijk dat dat een verkeerde voorstelling van zaken was. Het is terug van weggeweest. Religie mag weer. Religie is weer terug op het toneel van de samenleving! (Voor wie meer wil weten: lees het rapport van de Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid met de titel: 'Geloven in het publieke domein'.)

En weet u: dat vind ik een uitermate positief bericht voor iedere kerk die plannen heeft om weer contact te zoeken met de wereld om zich heen. Wij sluiten vandaag als gemeente een jaar af waarin we voor het overgrote deel in de Sacramentskerk hebben gekerkt, in de bossen, een beetje weg uit de maatschappij. Maar in het nieuwe jaar, over een paar maanden, hopen we weer te gaan kerken in de stad, in de vernieuwde Fonteinkerk. En er zijn verlangens en plannen om als gemeente daadwerkelijk iets te gaan betekenen voor de samenleving. We willen contact maken met de buurt, met de duizenden die dagelijks ons kerkgebouw passeren. En als we mochten denken dat dat een hopeloze zaak wordt, dan is dit het nieuws: ze zitten op ons te wachten!

Een voorbeeld: twee weken geleden was ik op zaterdagmorgen even in de Kunstuitleen, schuin tegenover de kerk, in het pand van het Dolhuys. Ik raakte in gesprek met een vrouw die daar werkte, en ik vertelde dat ik van de Fonteinkerk was die verbouwd wordt. 'O ja', zei ze, 'het wordt erg mooi, zag ik.' Ik vertelde dat er plannen zijn om als kerk een bijdrage te leveren aan het creëren van binding in de buurt, bijvoorbeeld door een stiltecentrum. 'Dat zou mooi zijn', zei ze, 'want als we tussen de middag pauzeren, dan zou dat een mooie plek zijn om even binnen te lopen.' En ze zei nog wat, want de Kunstuitleen is een project in het kader van geestelijke gezondheidszorg: mensen die psychische moeiten hebben gehad worden geholpen om hun plek weer te vinden in de maatschappij, onder andere door bezig te zijn met schilderen. Dit was wat ze zei: 'We willen ook iets gaan doen met religie, dus misschien kunnen jullie wat voor ons betekenen.'

Lieve mensen, als we als kerk de mogelijkheden willen zien, en als we ze opzoeken, zullen we merken dat ze voor het oprapen liggen!

Nu weet ik wel dat religie niet meteen hetzelfde is als geloven in Jezus Christus als de Verlosser en Heer van je leven. Religie valt ook niet samen met 'genade ervaren.' Maar ik geloof dat iedereen die op zoek is naar meer religie in zijn of haar leven een kans moet krijgen om te ontdekken dat de genade van Jezus Christus hét meest mooie antwoord is op alle onvervulde verlangens die er leven in mensenharten.

En dat is wat we als gemeente van Jezus Christus mogen doen in onze directe omgeving: genade uitdelen. Genade uitdelen dat is: iemand anders zonder vooroordeel benaderen. Genade uitdelen dat is: een helpende hand bieden zonder er iets voor terug te verwachten. Genade uitdelen is: aanwezig zijn voor de ander met de liefde van Christus in je hart. En weet u: de kerk is de enige gemeenschap in deze wereld waar alles draait om genade!

--

Deze preek is de laatste van zes. In de eerste preek ben ik begonnen met een citaat van de godsdienstsocioloog Erik Sengers: ‘Kerken moeten zich weer zelfbewuster opstellen op de markt van religie en spiritualiteit en zich helder en eenduidig concentreren op de kern van hun identiteit, dat is: op genade.’

Ik heb u in die preek ook uitgedaagd: ‘Wilt u voor de komende weken even van de vooronderstelling uitgaan dat u nog niet half weet wat genade is en wilt u van daaruit mee gaan op een ontdekkingsstocht?’ Ik hoop dat u meegekomen bent en nieuwe ontdekkingen hebt gedaan rondom genade.

Enbij een andere gelegenheid heb ik daar nog dit over gezegd: ‘Wij mogen ons laten meenemen in een machtige beweging vanuit God en zijn Geest (missio Dei) waarin we een visie verspreiden voor de allesomvattende en allesovertreffende heerlijkheid van de Eniggeboren Zoon van God!’

Een machtige beweging vanuit God, waarin wij ons mogen laten meenemen, ieder op onze eigen plek en op onze eigen manier. En het mooie is nu dat we dat machtig grote Verhaal over de glorie van Christus mogen leren verbinden met de kleine verhalen van genade. Want elk klein verhaal van genade is een teken van het grote verhaal van Gods koninkrijk en van de heerlijkheid van Christus. Een paar voorbeelden van kleine verhalen, zo uit de bijbel, maar ook zo herkenbaar:

- David die zegt in Psalm 51 en put uit eigen ervaring: *Het offer voor God is een gebroken geest; een gebroken en verbrijzeld hart zult u, God, niet verachten.*
- Paulus die vertelt in 2 Korintiërs 12 en daarbij put uit eigen ervaring: *Ik laat mij veel liever voorstaan op mijn zwakheid, zodat de kracht van Christus in mij zichtbaar wordt. Want in mijn zwakheid ben ik sterk.*
- Paulus die getuigt van het evangelie in zijn eigen leven (Romeinen 6:14): *Wij staan niet onder de wet, wij leven onder de genade.*

En de Psalmen, vooral de Psalmen, vertellen van die kleine genade-verhalen die stuk voor stuk verwijzen naar het grote verhaal van de heerlijkheid van Christus:

- Psalm 32:5: *Toen beleed ik u mijn zonde, en ik dekte mijn schuld niet toe, ik zie: ik beken de Heer mijn ontrouw’ - en u vergaf mij mijn zonde, mijn schuld. Gods **vergevende** genade!*
- Psalm 147:3: *Hij geneest wie gebroken zijn en verzorgt hun diepe wonden. Gods **genezende** genade!*
- Psalm 107:13-14: *Ze schreeuwden in hun angst tot de Heer: hij heeft hen gered uit vele gevaren en brak hun boeien aan stukken. Gods **bevrijdende** genade!*

Elk kleine verhaal van genade is een teken van het grote verhaal van Gods koninkrijk en de heerlijkheid van Christus. Dat grote verhaal van die machtige beweging van God uit naar de wereld toe. Willen we deel uitmaken van die beweging? Willen we ons laten meenemen door zijn Geest? Zien we dat dit de beweging is waarin God van ons bewogen mensen wil maken die uitreiken naar de ander?

En dan zijn we ook bij wat de kern is voor deze laatste preek in de serie over ‘Genade ervaren’. Namelijk deze vraag: Hoe overvloedig is die genade nu eigenlijk? Valt er wel wat uit te delen? Of is het allemaal maar minimaal, een klein begin, nauwelijks genoeg voor onszelf, en moeten we al blij zijn als we zelf een klein beetje leren leven van genade?

Dit is het evangelie: Er is genoeg voor de hele wereld! Er is een overvloed aan genade! God is niet zuinig! Hij deelt niet mondsmaat uit. Hij is een God van overvloedige genade! En hoe meer we de genade ontvangen (genade) en met elkaar delen (gemeenschap), hoe meer we ernaar gaan verlangen die genade uit te delen (getuigenis).

--

Johannes 1 vers 16: 'Uit zijn overvloed zijn wij allen met goedheid overstelpt' (NBV). 'Immers uit zijn volheid hebben wij allen ontvangen zelfs genade op genade' (NBG).

Overvloed! Volheid. We kijken weer naar die waterval en dat woord genade. Genade op genade. Het staat voor de overweldigende overvloed van genade. In het Woord dat mens werd. Daar stuiten we weer op dat paradoxale: dat het menselijke zo goddelijk is, dat het intieme zo verheven is, dat het zwakke zo krachtig is, dat het kleine zo groot is.

In Jezus komt het samen. We hebben het gevierd met Kerst. En we hebben leren zien dat genade misschien wel het meest gezichtsbepalende facet van de glorie van Christus is: overweldigend en overvloedig. En ook Johannes is nu niet zuinig met zijn woorden.

'Wij allen' zegt hij. Hij bedoelt niet alleen zichzelf en de andere leerlingen van Jezus, maar alle christenen die meelesen in zijn evangelie, want voor hen schrijft hij het allemaal op. Voor elke christen geldt dit: 'Immers uit zijn volheid hebben wij állen ontvangen.' We hébben ontvangen. Er staat niet dat we het zullen ontvangen of dat we het hopen te ontvangen, later, eens, ooit. Nee, we hébben het ontvangen, het is er, want Jezus ís er. En als we met Hem verbonden zijn door geloof, dan hébben we volop genade ontvangen.

Die volheid en die overvloed, dat zijn misschien wat abstracte begrippen, maar ze verwijzen terug naar vers 14: 'Het Woord is mens geworden en heeft bij ons gewoond, vól van goedheid en waarheid'. Het gaat dus niet om een beetje goedheid en een beetje waarheid, een beetje genade, maar over vólheid, óvervloed. Het is niet een dun straaltje kraanwater waar je een klein koffiekopje bij moet houden om het op te vangen, maar het is een machtige waterval waardoor je overspoeld wordt!

Nu doet er zich in dit bijbelvers wel een kleine moeite voor. Voor de uitdrukking 'genade op genade', die nu vertaald is met dat woord overstelpen ('wij zijn met zijn goedheid overstelpt') - daarvoor staat eigenlijk 'genade voor genade', of 'genade in plaats van genade'. Dat zou ook kunnen betekenen dat de ene genade nu, met de komst van Jezus, plaats maakt voor een andere genade. Vers 17 ligt ook een beetje in die lijn. Daar wordt gezegd dat de wet door Mózes is gegeven en dat de genade met Jézus is gekomen. Iets vrijer vertaald: de ene vorm van genade, namelijk die van de geschreven wet (want ook de wet van God onder het ouder verbond was een vorm van genade) maakt nu plaats voor een andere vorm van genade, namelijk die van een levende Persoon, Jezus, vol genade en waarheid. Dat is mooi, en het is ook waar: God was ook al in het Oude Testament een door en door genadige God. Overvloedige genade, heel het Oude Testament door.

Je ziet het ook al heel mooi in Psalm 103 wat we gelezen hebben. Naast Psalm 51, 32, 147, 107 - ze hebben allemaal een plek gehad in deze serie - wil ik tenslotte ook Psalm 103 aanreiken als Psalm van genade. Sterker nog: in Psalm 103 vers 3 en 4 zie je de drieslag uit de voorgaande preken terug:

Hij vergeeft u alle schuld: *vergeving van zonden*.
Hij geneest al uw kwalen: *genezing van wonden*.
Hij redt uw leven van het graf: *bevrijding van bonden*.

Want, vers 8: *Liefdevol en genádig is de Heer!*

En direct na vers 3 en 4 vers 5:

*Hij overláádt u met schoonheid en geluk,
uw jeugd vernieuwt zich als een adelaar!*

En als je heel de Psalm op je in laat werken, dan kom je steeds weer de overvloed, de volheid tegen:
- álle schuld vergeven (3)

- ál uw kwalen genezen (3)
- hij overláádt u met schoonheid en geluk (5)
- zijn gróótse daden (6)
- zoals de hóge hemel (11)
- Zo vér het oosten is van het westen (13)
- trouw van eeúwigheid tot eeúwigheid (17)
- als koning heerst hij over álles (19)

En dan het slot (vers 22)

*Prijs de Heer, al zijn schepselen,
prijs hem, overal in zijn rijk.
Prijs de Heer, mijn ziel!*

Ik zei net dat de uitdrukking ‘genade voor genade’ ook begrepen kon worden als ‘de ene genade voor de andere genade’. Een soort vervanging dus: wel anders maar niet per se meer. Maar dan zijn we wel die volheid kwijtgeraakt die speciaal bij Jezus hoort, alsof de genade van Jezus niet ook écht veel voller en overvloediger zou zijn dan de genade van de wet. Daarom ben ik ook blij met de vertaling: ‘Uit zijn overvloed zijn wij alleen met goedheid overstelpt.’ Zeker, de genade van het Oude Testament was al groot. Maar die van het Nieuwe Testament is groter, overvloediger, voller, overweldigender. Zilver is nu eenmaal geen goud.

Daarbij komt dat Johannes 1 vers 16 ook niet maar een eenzame tekst is, een zwerfsteen in het Nieuwe Testament dat verder wat gematigder zou zijn, ook vanwege de blijvende gebrokenheid van het bestaan met het erbij horende onvermogen om genade ter ervaren. Dat onvermogen, dat we zelf ook vaak voelen, kan ons gemakkelijk verleiden om genade dan maar kleiner te maken dan het werkelijk is. Maar aan die verleiding mogen we niet toegeven omdat we dan onze ervaring belangrijker maken dan Gods openbaring. Volheid en rijkdom en overvloed horen zo wezenlijk bij de genade, dat je dat steeds weer onder woorden ziet gebracht in het Nieuwe Testament. Een paar voorbeelden:

- Johannes 10: 11: ‘Ik ben gekomen om het leven te geven in *al zijn volheid*.’
- Efeziërs 2:7: ‘Zo zal hij, in de eeuwen die komen, laten zien *hoe overweldigend rijk zijn genade is*, hoe goed hij voor ons is door Christus Jezus.’
- Efeziërs 3:8: ‘Mij, de allerminste van alle heiligen, is de genade geschonken om de heidenen *de ondoorgrondelijke rijkdom van Christus* te verkondigen’
- Efeziërs 1:7-8: ‘In hem zijn wij door zijn bloed verlost en zijn onze zonden vergeven, dankzij *de rijke genade die God ons in overvloed heeft geschonken*.’
- Romeinen 5:15: ‘Door de overtreding van één mens moesten alle mensen sterven, maar *de genade die God aan alle mensen schenkt* door die ene mens, Jezus Christus, *is veel overvloediger*.’
- 1 Timoteüs 1:14: ‘Onze Heer heeft mij *zijn genade in overvloed* geschonken, evenals het geloof en de liefde die we in Christus Jezus bezitten.’
- 2 Petrus 1:2: ‘*Genade zij u en vrede, in overvloed*, door de kennis van God en van Jezus, onze Heer.’

--

Ik wil tenslotte nog iets zeggen over de drieslag waarmee we in onze gemeente werken als aanduiding van de kern van kerk-zijn: Genade (verbondenheid met God), Gemeenschap (verbondenheid met elkaar), Getuigenis (verbondenheid met de samenleving). Dat zijn geen drie losse begrippen. Genade is het hoofdwoord. Daar begint alles. Wij zijn geroepen, en dat is dus geen vrijblijvende zaak, het is onze roeping om te leven uit genade.

1. Genade: Jezus’ genade ontvangen

Alles begint bij de genade. Dat is Gods gulle goedheid voor mensen die met Hem hadden gebroken, voor mensen die van Hem vervreemd zijn en die zijn nabijheid ontberen. Deze genade is persoonlijk

voor mensen die kwetsbaar en gekwetst zijn (want dat mag juist in de kerk): ze is voor ons persoonlijk bedoeld, en ze komt naar ons toe in de Persoon van Jezus Christus. Deze genade is ook - en dat was de kern van deze preek - overvloedig! God geeft gul aan iedereen die wil ontvangen. Daar begint alles. Daar begint ook de ervaring van de gemeenschap.

2. Gemeenschap: Jezus' genade delen

Want de geloofsgemeenschap rondom Jezus Christus bestaat bij de gratie van de genade. Die bestaat niet bij de gratie van gelijkgestemde zielen, bij de gratie van de afwezigheid van meningsverschillen en al helemaal niet bij de gratie van de bevrediging van mijn hoogst-individuele wensen. Gemeenschap, ware verbondenheid in de gemeente, gaat groeien waar we allemaal persoonlijk leren leven van genade. De genade die ons leert zeggen: in mijn zwakheid wordt de kracht van Christus zichtbaar. De genade die ons leert om kwetsbaar te zijn en om niet onszelf maar Jezus centraal te stellen, Jezus in zijn dienstbaarheid en zijn onvoorwaardelijke liefde. Deze genade delen met elkaar in gesprekken, in het elkaar dienen, het elkaar opvangen, daar gaat het om in de gemeenschap. En daar begint ook het getuigenis.

3. Getuigenis: Jezus' genade uitdelen

Bij getuigenis denken we vaak nog vooral aan spreken over het evangelie, langs de deuren gaan met foldertjes, ons op de markt installeren achter een kraampje. Als deze evangelisatievormen al gewerkt hebben, dan is die tijd nu definitief voorbij. Getuigenis is vooral dit: dat we genade uitdelen. Dat we uit de overvloed van genade die we persoonlijk ontvangen hebben en die we in de gemeente met elkaar delen het contact zoeken met de mensen om ons heen en met de samenleving zoals die gestalte krijgt in de buurt. Getuigen dat is genade uitdelen: even aandacht voor de straatkrantverkoper, je burens helpen bij een klusje, een vriendelijk en bemoedigend woord voor een collega op je werk, samen als kerk de buurt rond de kerk een beetje schoonhouden, er daadwerkelijk zijn voor mensen die op zoek zijn naar zin. En dat allemaal zonder bekeringsdrift: wij mogen er zijn voor anderen, zoals Jezus er was voor anderen, in al zijn overvloed: niets was Hem teveel, Hij offerde zelfs zichzelf.

Ik hoop van harte dat deze woorden waar zijn in uw leven:

Uit zijn overvloed zijn wij allen met genade overstelpt.

Niets maakt meer missionair dan het ervaren van deze overvloedige genade.

Vader in de hemel, we zijn U intens dankbaar dat we U hebben leren kennen als een genadige God. U vergeeft alle schuld. U geneest alle kwalen. U redt ons leven van het graf. U kroont ons met trouw en liefde. U overlaadt ons met schoonheid en geluk! Zo'n God bent U. Heer, we hebben het gezien in uw Zoon in wie we het nog dagelijks zien: Hij is uw heerlijkheid. EN we vragen U: geef dat Hij steeds meer ook onze heerlijkheid en glorie mag worden. Leer ons om zijn overvloedige genade te ontvangen, om die met elkaar te delen in de gemeente, in kwetsbaarheid en liefdevolle aanvaarding, en geef U door uw Geest dat zo het verlangen vorm krijgt om uw overvloedige genade ook uit te delen. Here God, neem ons mee in uw machtige beweging waarin uw Koninkrijk zichtbaar wordt en de heerlijkheid van Jezus Christus. Amen.